

(The Past of a Nation)

Istorijos ir gretimųjų sričių nepერიодinis žurnalas. Lithuanian Historical Magazine. Tomas I, Knyga 3., Chicago, Ill. 1961. Leidžia Lietuvių Istorijos Draugija, Chicagoje. Redaktorius Č. Grincevičius, Redakcinė kolegija: kun. V. Bagdonavičius, MIC, ir M. E. Nauras. Knygos 3 turinys be kt. Raphael Sealey: Bendros mintys apie lietuvių kalbos kilmę; Paulius Rabikauskas: 18 amžiaus Lietuvos bruožai (Pašaušės kolegija); Mykolas Biržiška: Nežinomieji L. Rėzos akademiniai raštai; Dr. Antanas Rukša: Diarium Societati Jesu ir lietuvių kalba Vilniuj. Istorinė medžiaga be kt. Jono Rugio: Pilsudskiai žemaitijoje. Bibliografija, J. Dainausko: Žalgirio sukaktis lenkų literatūroje; Mažoji Lietuva vokiečių literatūroje ir tt. Kronika.

Sudegintos kelios "raganos"

Igoje 47 puslapių studijoje apie Pašaušio Jėzuitų Kolegiją, Gregorianum universiteto Romoje prof. Paulius Rabikauskas atsargiai prisimena ir apie "raganas" Pašaušėje. Skyriuje "Minimi ir raganų deginimai", be kitų, rašoma:

"Kartais Pašaušės kunigai būdavo iškvičiami nemaloniai pareigai, būtent, paruošti mirčiai — ant laužo sudeginimui — sugautas burtininkas arba raganas. Pašaušės metiniuose pranešimuose minimi trys tokie įvykiai. Pirmasis atsitiko 1666 žemaitijos šiaurėje, prie Kuršo sienos (vietovė nepaminėta), kur vasarą viskas nudžiūvo. Dangus neretai ir ten būdavo debesuotas ir aplinkui pakankamai palydavo, tik pro tą vietovę praplaukdavo neliję. Paaikšėję, kad vieta buvo raganų užkerėta; buvo surastos ir kaltininkės (nepasakyta kelios) ir teismo nuteistos mirčiai ant laužo. Prieš mirdamos jos atliko išpažinį ir atgailaudamos bei šaukdamos Jėzaus ir Marijos vardus sudegė. Kitą kartą, 1695 pabaigoje viena tokia pasidavusi magijai buvo sudeginta pačioje Pašaušėje. Ją teisė viešasis bajorų teismas. Ji prisipažino kalta, bet pasiliko užkietėjusi... Po mirties buvo sakoma, kad jos nesudegusioje širdyje rasta smėlio ir molio. Trečias toks įvykis atsitiko šiauliuose 1716, kur vienas Tėvas buvo išauktas duoti paskutinius patarnavimus kokiui tai pasmerktai ant laužo..."

Margumynai

MAKE - UP

Massachusetts ir New Hampshire valstybėse buvo nudažyta dešimt tūkstančių žuvėdrų žaliais, mėlyniais, raudonais ir geltonais dažais. Tuo būdu norima nustatyti, iš kur atskrenda būriai šitų paukščių, trukdantieji lėktuvų pakilimą ir nusileidimą Bostono aerodrome.

The Maker of Gods by Stepas Zobarskas (Stepo Zobarsko: Dievdarbis). Voyage Press New Yorke anglų kalba išleistas S. Zobarsko trumpos apysakos. (The Lithuanian Stories), kurių yra 10. Įžanga Alastair Guinano. Apysakos yra: Phoenix, The Brothers Voice, The Relation, Monsignor's Footstool, Fear, The Blessing, The Goldfish, The Count's Legacy, En Flagrant Delit, The Maker of Gods. Knyga 132 pusl. storais viršeliais. Paties autoriaus Copyright: Visos teisės pasilaikomos ir jokia knygos dalis negalima persispausdinti be autoriaus raštiško sutikimo.

To paties Stepono Zobarsko jau yra išleista anglų kalba: Lithuanian Folk Tales, Selected Lithuanian Short Stories, In Quest of Nine Brothers, Bobby Wishingmore ir viena vokiečių kalba — Das Lied der Sennen, o lietuvių kalba Stepas Zobarskas yra išleidęs: Ganyklų vaikus, Pabėgėlių, Anapus miško, Arti žemės ir Savame krašte.

The Maker of Gods apysakėlės lengvai skaitomos, ir visais atžvilgiais bus labai naudingos beamerikonėjantiems ateivių lietuvių vaikams pasiskaityti ir apie savo tautiečių gražesni sentimentą susidaryti. Kaina \$3.50.

STAIGMEŅA

Viename Melburno hotelyje sugedo vandentiekis. Nesulaukęs darbininkų, hotelio šeimininkas pats pataisė vamzdžius, bet sujungė juos ne taip, kaip reikėjo. Gyvenantieji hotelyje buvo nemaloniai (ar maloniai?) nustebinti, kai dušai apipurkštė juos alumi iš didžiosios statinės.

KARALIAUS DOVANOS

Juodkalnijos karalius Nikita pirmą kartą atsilankantiems užsienio diplomatams dovanojo antrojo laipsnio Nikitos ordiną su briliantais, atsilankantiems antrą kartą — pirmojo laipsnio ordiną. Abiejų ordinų "brilijantai" buvo padaryti iš paprasto stiklo, ir turtingi bei save gerbiantieji diplomatai pakeisdavo stiklo "brilijantus" tikrais.

Grafas Z., įdėjęs į antrojo laipsnio Nikitos ordiną nepaprastai brangius brilijantus, atsilankė senojo karaliaus rūmuose antrą kartą.

Nikita pažūrėjo į puikų ordiną ir maloningai tarė:

— Grafe, tamstai antrojo laipsnio ordinas perprastas. Aš dovanuoju jums pirmojo laips-

nio ordiną! Nikita nuėmė brangųjį ordiną ir prisegė grafiui pigų pirmojo laipsnio ordiną.

GERA PROGA

Pūgos metu kažkas paskambino į Kanados Londono radijo stotį ir paprašė pranešti visiems klausytojams, kad dėl blogo oro pamokų Londono mokyklose nebus. Žinių skyriaus tarnautojui skambintojo balsas pasirodė perplonai skambas, ir jis paskambino mokyklų inspektoriumi. Inspektorius atsakė, kad jo manymu žinutę bus sukūręs koks nors mokinyš, norėjęs išnaudoti palankią progą.

NAUJIENOS BOLŠEVIKAMS YRA RAKŠTIS JU AKYSE

Kalėdos — šeiminkėms bėdos

Tas bėdas šeiminkėms palengvina Feliksas Mackevičius,

BRIGHTON BAKERY SAVININKAS,

kuris savo gaminiams pasižymėjo Kaune, Chicagoje 1960 m. lapkričio 12, 13 dienomis Tautų šventėje įrengtą lietuvių paviljoną aprūpino šviežiais ir skaniais lietuviškais kepiniais, o dabar jau aptarnauja visą Chicago visuomenę.

Artėjantioms Kalėdų šventėms jis ypatingai pasiruošė. Pasikvietė dar daugiau specialistų, ir išleido į rinką visai naujus ir ypatingai skanius tortus, medauninkus, marcipanus, lietuviškus baravykus, šlikius ir kitokius gaminius. Visa pirtaiktina Kalėdų šventėms ne tik nuostabiu skoniu, bet ir papuošimais Kalėdoms ir Naujiesiems Metams.

BRIGHTON BAKERY skaniais savo kepyklos gaminiams aprūpina ne tik čikagiečius, bet pristato į Aurora, Steiner Delicatessen, River & Galina St.; St. Charles, Blue Goose krautuve, 301 W. Main St.; Rockford, Pacemaker krautuve, 519 Martisano St. ir Elgin, Macks Grocery, 4 St., prie Lords Parko. Dabar Auroros, St. Charles, Rockfordo ir Elgino lietuviai aukščiau nurodytose krautuose gali gauti visus Brighton Bakery gaminius.

Kad šeiminkės neturėtų tų "bėdų", tai Feliksas Mackevičius kviečia iš naksto duoti užsakymus, kad juos galėtų laiku išpildyti.

PASKUTINĖ DATA YRA GRUODŽIO 16 DIENA.

Bet pašaukit dar šiandien telefonu Virginia 7-1250 ir galėsite ramiai laukti Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų.

Reikalaukite mūsų gaminių kiekvienoje krautuvelyje!

BRIGHTON BAKERY

2457 W. 46 PLACE — CHICAGO 32, ILL.

Naujienu Antroji Dalis

NR. 597

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVII METAI

Dienu Skeveldros

ZIEMA LIETUVOJE

STASYS PILKA

KETURI YPATINGI KLAUSIMAI, I KURIUS NERANDU ATSAKymo

Doieju lietuvisko meno bičliulj užmiršimas ar paneigimas

Prieš mane guli laiškas. Angliškai rašytas. Prašomas esu talkininkauti: nurodyti, kas buvo Amerikos lietuvių spaudoje apie mirusią asmenybę prakalbėta. Atskiras užklauskimas: ar nebuvo platesnio nekrologinio straipsnio? Lyg ir priminama, jog velionis yra buvęs lietuvių muzikinės kūrybos bičliulis - talkininkas.

Spėju: užklauskimą bedaras, atrodo, gerai numano, jog nei viename lietuvių kalba spaudos puslapyje jokių euloginių ar nekrologinių žodžių (—vertingą pagalbą primenančių) iš viso nėra buvę.

Minimas mūsų rafinuotesnės muzikos gerasis draugas buvo Amerikoje plačiai žinomas kritikas, muzikologas, kompozitorius Felix Borowski. Kuris "Sun-Times" bei kitų leidinių skiltyse aptardavo veik visus reikšmingesnius Čikagos lietuvių muzikinius įvykius. Jis tai darė per, palyginus, ilgą laikotarpį.

Menu: vieno Orchestra Hall ("Margučio") rengto koncerto metu kritiką Felix Borowski pamačiau salės paskutinėje eilėje, prie pat išėjimų durų. Ant jo kelių jau buvo apsiaustas, šilta kaktaskarė ir skrybėlė. Į pasisveikinimą atsakęs, lyg ir atsiprašydamas, paaiškino:

— Turiu dar skubėti į du svarbius koncertus, bet noriu išgirsti Jakubėno simfonijos dalį.

Rytojaus dieną dienraštyje pasirodė į komp. Vlodo Jakubėno kūrinių palankus F. Borowskio reagavimas.

Nenumanau, kurių sentiment-

tų velionis buvo skatinamas, tik, regis, niekad žymesnio lietuvių muzikos įvykio Čikagoje tytomis nėra praleidęs. Jei pats atvykti nesugebėdavo, įpareigodavo savo padėjėją.

Klausimas: kodėl mes tokį nuosirdų bičliulj esame užmiršę?

Antroji asmenybė — pasaulinio masto dirigentas Nikolaj Malko, neseniai miręs Australijoje. (Tarp kitko, jo sūnus — inžinierius Andrius Malko su šeima gyvena Čikagoje.) Dalyvauja lietuviškame kultūriname bei visuomeniniame veikime).

Dirigentas Nikolaj Malko turėjo su Lietuva neatsitiktinių ryšių. Jo pirmoji žmona ir jis pats atostogaudavo Daugviečiuose, netoli Biržų. Kai po Marijos Operos Teatro Petrapilyje dirigentas būdavo išskirtinai palankus Kipro Petrausko iškilimui: moraliai pastarajam daug pagelbėjo. Vėliau, kaip svečias dirigentas, jau Kaune pravedė kelis operinius spektaklius bei simfoninius koncertus.

Čikagoje, ilgesnį laiką buvęs Grant Park'o simfoninių koncertų vyriausias vadovas, tūkstančius ir tūkstančius muzikos mėgėjų supažindino su vienuolės - kompozitorės Sersers Bernardos "Lietuviškas rapsodija", su komp. Vlodo Jakubėno simfonine kūryba ir t. t. Dirigento N. Malko dėmesį bei pagalbą buvo patyręs ir Alice Stephens Dainininkų sambūris bei paskiri lietuviai solistai, solistės. Galimais būdais velionis stengdavosi mūsų žmonių neatstumti, bet teikdavo progų platesniam pripažinimui laimėti.

(Tęsinys 2-me psl.)

1.

Kalėdos — dovanų ieškantiems bėdos. Siūlau paskelti vienos lietuvių pėdomis. Ji savo vyrui, jam nežinanant ir nenujančiant, užsakė „Lietuvių Enciklopediją. Kartu pagerbė ir LE Leidėją, kuris 9-iesiems LE veiklos metams besibaigiant nyksta, lygut ta sala laivui praplaukiant, nyksta skolų ir rūpesčių jūroj.

Salia LE ketinama išleisti 3 tomiai "Mūsų Lietuvos". Beje, žiniomis iš Bostono, LE leidykla kvieslį pasiuntė ir pakvietė talkon per 4000 lietuvių. Ir kasgi? — iš devynių aštuoni kvieslį numetė į krepšį. Nemanau, kad Gerb. Skaitlytojas būtų meči abejingųjų pusėje!?

"Mūsų Lietuva", ak, kaip tiklų Kalėdų dovanoms. Kalėdų ir — visų metų, nes tai iš tikro Red. B. Kvicklio ir LE Leidėjo verta retenybė tremties lietuviui.

2.

Ohio Liet. Gydytojų Draugija teisingai vieną iš savo \$1.000 premiją paskyrė Lietuvių Enciklopedijos redakcijai. Kai žiūri į knygų lentyną, kur išsirikiavę LE tomiai, širdį užlieja džiaugsmo šiluma. Valioja ma didelis - didelis žygis.

Grįžtant prie Ohio gydytojų be reikalo jie būgštauna neprištraukia bene 10 savo kolegų. Neį krust, nors kalbinami visomis progomis ir įvairiais būdais. Testa būna... "paminklas" visokeriopam abejingumui. Bet 62 (aktyvūs gydytojai, tremties kultūros reikalams jau sudėję \$5.000) ir 10, jau ir nebe taip baisi proporcija.

Mano galva, kad šita proporcija galėtų pasidžiaugti, pvz. inžinieriai, profesoriai, biznieri, kunigai, pagaliau rašytojai ir žurnalistai. O būtų daug - daugiau nuveikiama.

3.

"Laisvoji Lietuva" (žr. Nr 23, J. D. Čėsna str. "Stai kur vien iš kaltininkų") komentuoja kanadišką "Nepriklausomą Lietuvą", kuri iš JAV LB Tarybos suvažiavimo išžejojo tikrą "perlą":

"A. Mikulskis, kalbėdamas apie parapijų pradines mokyklas konstatavo, kad lietuviai kunigai, paruošdami vaikus pirmajai komunijai, moko tik angliškai poterių bei maldų. Kun. Santaras ir kun. Jankus paaiškino, kad suvažiavimas esąs nutaręs lietuvius vaikus mokyti maldų ne lietuviškai, o angliškai.

J. D. Čėsna stebisi, kad net trys Kunigų Vienybės atstovai — kunigai Garšva, Jankus ir

Santaras — įėjo (str. autorius vartoja rūsų žodį *įšibrovė*) į Liet. Bendruomenės Tarybą (pidurtina: vienas ir i CV!).

Idomu, kad po šių pastabų praėjo daug laiko ir — niekas neatsiškia (ypač priekaištų neatšaukia)!

4.

Spaudoje kasdieninėje skaitome:

"Kultūros kongresas šautkiamas kitais metais rugsėjo 3 ir 4 Chicagoje. Kongresui paruošti sudarytas komitetas, kuriam pirmininkauja P. Gaučys, mokslo sekcijai vadovauja P. Maldeikis, muzikos — VI. Jakubėnas, rašytojų — B. Babrauskas. Komiteto sekretorium yra L. Balzaras.

Ir — viskas. Ir... "liūdna pasaka", kuri iškilo ir ano Kultūros Kongreso metu:

— O kūr spaudos sekcija? O gal, rengėjų nuomone, spauda iš tikro neįeina į... kultūros sąvoką ir sąrangą?!

5.

Dar kartą grįžtant pas T. Tilvytį stabternta ties jo pastaba, kad į okupuotos Lietuvos rašytojus nepriimama... fejtonistai, satyrikai. Girdi, "satyra ir jumoras yra grožinės literatūros druska; pilnas, gilius jos alsavimas".

Beje, "L. ir M." Nr 47 V. Galinis skundžiasi, kad į rašytojų d-ją nenoriai priimama ir literatūros, juo labiau - meno, kritikai.

T. Tilvytis kviečia į kovą prieš gražbylystę, prirašinėjimus ir pn. usneles, kurios, girdi, didžiai įsiviešė "kūrybinėse organizacijose" (suprask: rašytojų - menininkų draugijoje)

— pajėgiausieji mūsų rašytojai ne tik kietai įsprausiti organizacijos aparato sudėlį, bet taipgi išrinkti į dešimtis kitų sričių vadovaujančių organų, kur gražiausias kūrybos valandas prasėdi posėdžiuose, pasitarimuose, konferencijose, dažniausiai nepatardami nė žodžio vien dėl to, kad jie tuose reikaluose mažai tenusimano; jie ten yra įtraukti, kaip atrodo, tarytum papuošimui, kaip ir gelės ant stalo. Tai labai malonu, bet tai labai neukiška, nerentabiliu, kaip dabar sakoma. Atimamas iš jų brangus laikas. Taip dalykams besitiesiant, norėtsi pasamprotauti, ar neatrodo, kad pribrendo reikalas peržiūrėti - pertvarkyti ir kūrybinių organizacijų darbo stilių, o taipogi pačių struktūrų.

(Tęsinys 2-me psl.)

\$20 OFF

the Puritron® Kitchen Range Hood!

Famous ductless electronic hood is NOW \$59⁹⁵

Regularly \$79⁹⁵

Save \$20 and save yourself from cooking odors, smoke and grease this miraculous electronic way—without vent, duct or window. No walls to break through, it screws into place over your range. Pulls the air in through permanent heavy-duty aluminum mesh filters. Baffle strainers, too. Passes it over six special electronic tubes. And out: free of smoke, grease and odors. All odors. Corned beef and cabbage, garlic, frying bacon, too. Actually inhales grease before it can stain your kitchen walls. White or copper-tone: with range light. 30" W (above). 36" W, reg. \$89.95, now \$69.95. 42" W, reg. \$104.95, now \$84.95. \$20 off our stainless steel Puritrons, too. Money-back guarantee. U.S. Pat. 2,855,641-2,395,057. Other pats. pend.

GLASER'S FURNITURE AND APPLIANCE COMPANY

5115-5123 So. Kedzie Ave. PProspect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

KETURI ...

(Atkelta iš 1-mo spl.)

(Beje, šiais metais iš spaudos pasirodė vertinga Elizabeth A. H. Green knyga "The Modern Conductor", paremta dirigento - pedagogo Dr. Nikolai Malko patirties pagrindais. Veikalas rekomenduotinas kiekvienam rimtesniam muzikos studijuojančiam.)

Apgailestaujant tenka pripažinti, jog ir Dr. Nikolajui Malko, nuoširdžiam lietuvių muzikinės kultūros bičiuliui prisiminti, Amerikos lietuvių periodikoje pasigedome bent kurio išsamesnio ar pagrindinesio rašinio.

Ką sakau, nėra nei priekaištai, nei kaltinimai. Greičiau vien tik fakto konstatavimas. Nes tai yra antrasis klausimas, į kurį atsakymo neatsiranda. (Nebent esame linke paskeisti visiškame ir akloje izoliacijoje ar halemoniškai nutarame prisiiderinti prie nupigintų ir atgyvenusių kultūros pavidalų.)

Apie vieną išskirtiną italę — dainavimo mokytoją

Nusipelnęs Lietuvos Operos solistas Aleksas Kutkus prisiminimų knygoje "Dainininko dalis" metė tamsoką šešėlį italams — vokalinio meno pedagogams. Memuarų autorius pats yra dainavimo specialistas, sugebąs oriai spręsti, turįs ne vien nuovokos, bet ir didelio patyrimo. Nedraus biūnų ginčytis arba Alekso Kutkaus nuomone griauti. Tačiau iki šiol tebėra gyvas skirtingas įspūdis. Ypač kiek tai šliejasi su vadinamais "piniginiais sumetimais". Ir kiek paliečia italę — vokalinio meno pedagogę.

Tik po vieną sezoną Kauno Operoje dainavo dvi reto pajėgumo solistės: Amerikos lietuvaite Emilija Mickūnaitė, lyrinis - kolaratūrinis sopranas, ir Vera Podėnaitė, dramatinis sopranas. Pastaroji, prieš atvykstant į Lietuvą, sekmingai rodė svarbiose partijose (Vera Gailla vardu) Romos Kara-

liškos Operos ir Milano La Scala teatruose.

Abiejų paminėtų solisčių dainavimo mokytoja yra buvusi Edvige Ghibauda, Romos Šv. Cecilijos Muzikos konservatorijos profesorė. (Su ja vasaros atostogų metu naujas operines partijas paruošdavo bei dainavime tobulinosi ir kelios Lietuvos Operos žinomės solistės).

Kai 1933 metų vasarą, po, palyginus, nepavojingos operacijos nuo infekcijos staiga mirė dainininkė Vera Podėnaitė, profesorė Edvige Ghibauda apie tragišką įvykį sužinojusi, atšaukė visas dienas pamokas ("Aš noriu šiandien tik su brangiąja Vera pabendrauti - pamedituoti").

Skldo gandas, kad Vera Podėnaitė atėjo pas Edvige Ghibauda pas ankstyvesnį mokytoją kone visiškai balsą praradusi. Ir, regis, E. Ghibauda su V. Podėnaitė dirbo be užmo-kesčio ar, sakytumėm, "kreditant". Jokia paslaptis, kad mokytoja padėjo lietuvaitei iki pačių pirmųjų operinių scenų iškilni.

Bet kai buvo užsiminta, jog su Veros Podėnaitės mirtimi profesorė yra praradusi nemenką skolą, Edvige Ghibauda griežtai reagavo:

— Aš esu mokytoja, o ne smulkių prekių pardavėja! Prašau niekad man tos taria-mos skolos nebepriminti! Jau-čiuosi laiminga, kad sugebė-jau vargšei Verai į talką ateiti. Basta! Daugiau apie tai nekalbėkim!

Sitoks atsitikimas parodo skirtingą medalio pusę: ne visi Italijos vokalinio meno specialistai su mokiniais yra dirbę vien dėl auksinių monetų

Jurgio Baltrušaičio

ZEMĖS PAKOPOS

Šio leidinio keletas egzempliorių dar yra likusių ir galima įsigyti iš vertėjo Jono Valaičio. Leidinys kietai įristas. Vertinga ir graži dovana švenčių ar panašia progą. Kaina \$1.50. Nedelsiant bus pasiųsta paštu. Rašykite adresu: Mr. Jonas Valaitis, 1507 So. 51 Avenue, Cicero 50, Illinois. Tel.: OL 6-3180.

DIENU SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo spl.)

rag; ar ne persenęs tas aparatas, kaip savo ekonomišku, taip ir gabaritais. Kiek geriausių poetų, dramaturgų, prozininkų savaitės prasišukinėja sostinės rūmų kabinetuose, prarasdami brangias kūrybos valandas. Kaip norėtų kartais rinkėjas kolūkietis pasikalbėti su savo deputatu žemės ūkio klausimais, o ką jam gali tuo reikalu patarti kad ir žinomas poetas? Paskaityti eilėraštį, kurį rinkėjas, ramiai išklauses, vėl kreipiasi tuo pačiu jam rūpimu klausimu. Toliau (tur būt, iš susirūpinimo, kad ...neginstama naujų kūrinių!) pažodžiui rašo:

Tur būt, buitinius da-

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

kus teks atiduoti ūkiškoms organizacijoms, begalinius posėdžius palikti posėdininkams, o poetui, beletristui, dramaturgui, de ja, išeiti į gyvenimą kartu su savo herojumi, pažinti žemės kvapą, savo akimis įsitikinti, kaip buvo pasakyta suvažiavime, kad pyragas anga ne gastronomie. Reikėtų visiems žinoti, kad redaktoriai ir atsakingi darbuotojai turi savo pavaduotojus, o rašytojas pavaduotojo neturi; niekas kitas už jį kūrinių neparašys.

Vargu, ar begelbės "nauji partijos ir vyriausybėsėjimai". Kūrėjams reikia LAISVES, tada ir atsiras... galimybės kurti!

6. Besklaistanti okupuoto krašto spauda į akį krenta naujėnybė, kad prie liet. rašytojų sostinėje, ypač išskylančių ir pro-

ar dėl vertingų banknotų.

Iškyla klausimas: kodėl menkai težinome apie Edvige Ghibauda, davusią lietuvių vokalinei kultūrai ryškų įnašą. Manysčiau, jog galėtų (ar turėtų) apie šią italę — dainavimo mokytoją išpūdingiau bei vaizdžiau prašnekti su ja dirbusios, iševijoję gyvenančios solistės.

Argi reikia tradicijos atsižadėti ir argi nuodėmė praeitį fiksuoti?

Spaudoje švystelėja "archyvaro lipni" neužušuoti pašaipos žodeliai, galgi net ir gnai-būs priekaištai.

Tiesiogiai neatskleidžiant "tradicijos puoselėtojų" vardų, apie "praeities gaivinimą" su karteliu ar neslepiančiu pašiepimu ypač yra prašnekę Birutė Pūkelevičiūtė ir Jurgis Blekaitis. Du "teatrą praradusios gentkartės" atstovai. Abudu kūrybingi ir veržlūs iševiško sceninio bei literatūrinio meno reprezentantai.

Gali susidaryti nejaukus įspūdis: Blekaitis ir Pūkelevičiūtė lyg ir bando lietuviškos meninės scenos užuomazgą bei iškilmingai risti tik su savo asme-nybėmis ar su savuoju emigracijoje veikimu? Atmetant ar paneigiant kitką, kas nesudaro jų gan siaurokos (—garbini-mo, patrauklumo, remeniscen-cijų) sferos!

Panaši prielaida, aišku, bū-dėtų nerimta ir neteisinga. Pami-nėtų lietuviškos scenos veikėjų priekabes ar žodinius ant-plūdžius gal geriausiai tenka laikyti laikinos nuotikos po-veikiu (ar netgi gryniausiu ne-susipratimu).

Esni nusikaltes! Nepreten-duodamas į lietuviškos scenos

vinciją, prijungiami "vyres-nysis brolis", būtent — rusas Dorochovas. Puikiai sutaria kitoje kajutėje rusas Maslovas su lietuviu Iglinsku. O štai prie šaldytuvų triūsia vyr. mechanikas — inž. Richteris, rusas, kartu su šaldytuvo mechaniku lie-tuviu Malinausku. O mašinų skyriuje? Rusas mechanikas Driabinas, lietuvis motoris-tas Muraška, ukrainietis mo-toristas Pančenko... Ir vien paminėjus jūreivių Paltaro-ko, Šližio, Bielasovo, Rifalskio pavardes, galima suprasti, kad turime reikalo su dau-giataute igula. Daugiateuta — ir monolitiška, atsidavus-šia savo darbui ir savo liau-džiai...

"Daugiateutė", t. y. okupanto ruso prižiūrima, kontroliuoja-ma ir vairuojama, aišku, Kremliaus linkui.

J. Cicėnas

istoriko svarią kompetenciją ar slidžią garbę, per eilę me-lų rašiau apie teatrinčius įvy-kius. Apie žmones, ką buvo ar tebėra susirišę su mūsų tautiniu teatru. (Rašinius at-rinkus ir išstojus, gal susida-rytų neplonas tomas).

Užėjo pagunda atvirai pri-sipažinti, kas mane tam darbui, jei ne paskatino, tai bent iš dalies inspiravo ar stimuliavo. Vokiečių okupacijos metu kažkurio reikalu nurykęs į Vilnių, vėlyvo vakaro valan-domis patekau į žinomas ak-torės Monikos Mironaitės er-dvų butą. Buvo ir daugiau me-no žmonių. Svečiavimosi tiks-las ir to vakaro epizodai iš at-minties yra išgaravę. Bet vie-nas dalykas stipriai išsiliko.

Prie koncertinio rojalio slo-vėjęs, lieknas, akinuotas vy-ras parodė neženko puslapių skaičiaus, mašinėle atspaus-tą, didelio formato sąsiuvinį. Tai buvo apie mirusį, talentingą ir stiprių viltelių lydimą Algirdą Jakševičių studija. (Mirė šil-tinės nuveiktas, dar jūnas ir pačiame švystėrėjime).

Algirdas Jakševičius buvo ano jauno vyro sceninio me-no mokytojas. Mane sujaudino (nors viešai nesugebu emocijų reikšti) mokinio mokytoju, jei norit, pietžmas ar, sakykim, šviesi pagarba. Staiga anuo-met dingtelėjo mintis: ar ne-galėtume, Pilka, panašiais ra-šininiais mirusiams duoklė at-duoti? (Ryžtas, kaip matau, ne vien svajonėse paskendome).

Beje, to inspiratoriaus ir, tartum, netiesioginio daugelio manųjų rašinių kaltininko, vardas ir pavardė: Jurgis Ble-kaitis. Tai tas pats žmogus, ku-ris šiandien yra linkęs ribotis siauresnių pamėgimų akira-čiais. (Tai nėra priekaištavi-mas, tik stebėjimų išdava).

Vilniuje naujose Aktorių Namuose kiekvienas lankyto-jas (cituoju): "iš karto pama-to penkis įžymiųjų lietuviško teatro veikėjų" portretus. Tų veidų tarpe yra ir Juozo Vaiči-kaus, oficialaus (bei faktinio)

(Tęsinys 3-tam psl.)

Dail. Ad. Galdikas — "Peisažas"

L. DEHNER

Lobis Bramaro ežere

(Suomių pasaka)

Bramaro ežeras — vienas iš daugelio tūkstančių Suomijos ežerų. Jis toks mažas, kad jo net negalima pavadinti ežeru — greičiau kūdra. Ir rasti jį taip sunku, kad daugelis visai nežino, kur jis. Bet prieš daugelį šimtų metų šitas ežerėlis buvo išgarsėjęs. Tai įvyko po seno Bramaro mirties.

Bramaras visą savo amžių buvo keistuolis, gyveno atsi-skyręs nuo žmonių ir pasaulio. Jis su nieku nenorėjo bendrauti, niekas pas jį nesilankė, nors jis gyveno puikiame name. Ežerukas irgi priklausė Bramarui, todėl vėliau ir gavo tą vardą. Bet mes jau dabar tą ežeruką vadinsime Bramaro ežeru.

Senis Bramaras neturėjo nei karvių, nei avių, nei kiaulių, tik du gražius arklis. Jis nei arė, nei sėjo, nei piovė, o gyveno karališkai. Bet jis dažnai pakinkydavo savo puikius arklis ir važiuodavo į tolimą miestą. Ką jis ten veikė — niekas nežinojo. Ir niekas nežinojo, iš kur Bramaras gavo pi-nigų puikiam namui pasista-tyti ir puikiems baldams įsi-gyti.

Vieną gražių dieną Karvijos miestelio gyventojai ir aplin-kinių kaimų ūkininkai su įdo-mumu skaitė burmistro pranešimą apie senojo Bramaro mirtį. Velionis visą savo turtą buvo užrašęs Karvijos miestui. Buvo tik viena išimtis: Bra-maras ežeras. Testamente buvo parašyta: "Aš paslėpiau ežero dugne lobį. Kas ras tą lobį, tas bus ne tik lobio, bet ir viso eže-ro savininkas". Koks buvo tas lobis — niekas nežinojo, iš-skyrūs patį burmistą, bet bur-mistras buvo velionio įparei-gotas tik pasveikinti laimingą-jį lobio radėją ir įteikti jam nuosavybės raštą.

Gandai turi ilgą kojas, ir žinia apie lobį pasklido žaibo greičiu po visą Suomiją. Bra-maras ežero krantai netrukus virto lyg kareivių stovykla — tiek prigūžėjo lobio ieškotojų. Skaidrus ežeruko vanduo buvo sudrumstas nuo pat dug-no. Kiekvienas tikėjosi rasti

Margumynai PASTOVUMAS

Nuo 1790 metų kasdien nuo vakaro iki ryto aplink Angli-jos banką žygiuoja sargybinių būrys, susidedęs iš dviejų ka-šėlinių, vieno puskarininkio,

dėžė su auksiniais pinigais. Bernai paliko ūkio darbus ir nardė nuo pat ryto iki vaka-ro, bet nieko nerado. Ežerukas buvo visai negilus, bet niekas nerado net kokio seno ba-to.

Tik senasis Kuuvinenas nie-ko nebandė surasti. Jis atėida-vo kasdien prie ežero, bet tik pažiūrėdavo ir nieko nesaky-davo. Visi laikė jį žiopliu ir tinginiu. Kai lobio ieškotojai nusikraustė į kitą krantą, se-nasis Kuuvinenas atėjo su mė-kere ir beveik neatsitraukdamas nuo ežeruko meškerojo. Lobio ieškotojai juokėsi ir ty-čiojosi iš jo:

— Žiūrėkite, senis visai su-kvailo! Argi galima išmeške-rioti lobį?

Po poros dienų senasis Kuu-vinenas atėjo pas burmistą ir pasakė:

— Aš pagavau aštuonias puikias žuvis. Niekas mūsų apylinkėje niekad nėra net ma-tes tokių didelių ir riebių kar-pių.

Jis pakėlė pintinės dangtį, ir burbistras pamatė karpis.

— Kur tu juos pagavai? — suriko burmistras.

— Bramaro ežere, — kiek išsigandęs atsakė senis.

— Bramaro ežere? Savo eže-re?

— Mano ežere? — nustebęs paklausė Kuuvinenas.

— Taigi, dabar ežeras — tavo, nes tu suradai lobį. Nuo senų laikų Bramaras pradėjo auginti karpis savo ežere. Karpiai gerai augo ir veisėsi, ir senasis Bramaras brangiai pardavinėjo juos mieste. Kar-piai ir pats ežeras — tai ir bu-vo Bramaro lobis. Dabar eže-ras ir karpiai — tavo. Bet aš duosiu tau gerą patarimą: ku-ri laiką venk kaimynų, nes jie bus supykę, kai sužinos, kad visas jų darbas nuėjo nie-kais.

Margumynai PASTOVUMAS

Nuo 1790 metų kasdien nuo vakaro iki ryto aplink Angli-jos banką žygiuoja sargybinių būrys, susidedęs iš dviejų ka-šėlinių, vieno puskarininkio,

dviejų grandinių ir dvylikos kareivių. Tik pastaruoju metu buvo nutarta atšaukti sargybą dėl dviejų priežasčių: viena, nuo 1790 metų nė vieng kartą nebuvo reikalinga sargybinių pagalba, antra, sargybinių bū-rys trukdo judėjimą gatvėje.

MUZIKOS INSTRUMENTAI

Viename Paryžiaus laikraš-

tyje buvo išspausdintas skelbi-mas: "Perku rojalius, pianinus, moglius, žolėi kirpti mašinas, dulkių siurblius ir kitokius mu-zikos instrumentus, naujus ir padėvėtus. Moku gerus pi-nigus". Nieko stebėtino, Čikagos laikraščiuose gali kartais ras-ti dar prašmatnesnių skelbimų (ir ne skelbimų).

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

TWO - JAIS' DRIVE - IN
4253 W. 47th Street — VI 7-6043
BROASTED CHICKEN - OUR SPECIALTY
SHRIMPS - RIBS - PIZZA
and a variety of delicious Sandwiches.
We deliver — cater to clubs, banquets, weddings, social groups etc.
Open 10 A. M. to 2 A. M. morning.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS. Dabar yra lai-kas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

NOW OPEN. FOR LIMITED TIME ONLY
Permanents \$7.50. — Regular \$15.
EXPERT HAIR COLORING AND PERMANENTS
Shampoo and Set \$2.25
Tints \$6 and up
Bleach and Toner \$10 and up
Hair Cuts \$2.00
Hours: Tuesday, Thursday and Friday
9 a. m. to 9 p. m.
Wednesday and Saturday, 9 a. m. to 6 p. m.
SILKENTRES COIFFURES — 435 E. 107th St. — CO 4-6712
(½ Block East of South Park)
Irene Slotabec, Proprietor. — Formerly M. Kay, Hairstylist.

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS
"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos liuanistines knygas:
1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50
Čia suminėtas knygų pasisūpimo paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūpote tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

Donald Petkus Anthony Petkus
A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)
GROvehill 6-2345 TOWNhall 3-2108
Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir dau-giau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.
GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
Mašinoms pastatyti aikštė.
Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

Apie teisininkų draugijos tradiciją

Rugsėjo 30 d. Naujųjų II dalyje buvo įdėtas rašinys — Teisingumas ir teisės dalykai R. Skipičio knygoje. Lygiai po dviejų mėnesių, lapkričio 30, Naujienose išspausdintas laisvas redakcijai, pasirašytas Dr. Br. Nemicko, Lietuvos Teisininkų Dr. jos Centro Valdybos Sekr. Jisai laiške sako, jog mano teigimas, kad teisininkų draugijos centro valdyba šį kartą nebesilaiko savo tradicijos ir iki šiol neįsiterpė su paaiškinimu, katras teisingas (R. Skipičis ar K. Žukas), koks buvo teismo sprendimas minimoje (Purickio) byloje, neatitinkas tiesos, nes Lietuvos Teisininkų Draugijos Centro Valdyba tuo reikalu jau yra pasisakiusi Teisininkų Žinių Nr. 21—22... „dr. Purickis buvo išteisintas, o ne pripažintas kaltu, kaip plk. K. Žukas savo atsiminimuose tvirtina“.

Per eilę metų daug kartų teisininkų d. jos c. valdyba atsiliespė su paaiškinimais — įsiterpė į spaudoje kilusius ginčus Lietuvos teismų, teisingumo bei teisės klausimais. Vienas tokių tradicinių dr. jos valdybos žygiu buvo ir šimet. Kai Vieniūbėje iškilo ginčas apie tai, kaip buvo teistas ir Lietuvos teismo nubaustas Dr. J. Šliūpas, teisininkų c. valdyba savo paaiškinimą (atvirą laišką) tuo reikalu siuntė ne į Teisininkų žinias, bet į Vieniūbę, kur tuo laiku buvo diskutuojama. O kai į R. Skipičio atsiminimus atsiliespėdamas K. Žukas dienraštyje (Naujienos II dalis, rugpiūčio 26) apie J. Purickio bylą išspausdino diskusinį straipsnį, tai teisininkų c. valdyba neatiliespė. Tas faktas ir davė pagrindą, su tiesa neprasilenkiant, sakyti, jog teisininkų c. valdyba nebesilaiko savo tradicijos.

Kai lapkričio mėn. išėjo Liet. enciklopedijos 24 tomas, skaitėme vieno piliėčio pasakymą (Draugas, lapkr. 16), jog jisai žadėjęs rašyti apie J. Purickio bylą, bet dabar nebesą reikalo, nes Liet. enciklopedija J. Purickio biografijoje išaiškino, kaip toji byla baigta. Sunku pasakyti, kodėl tas spaudą sekas ir spaudai rašas žmogus nesirėmė Teisininkų žinių autoritetu, tačiau yra faktas, kad teisininkų organizacijos laikraštis nėra paplites skaitančioji visuomenė.

Dr. Br. Nemickas nė nesako, kada tas „dubeltavas“ (21-22) Teisininkų žinių numeris išleistas, skaitytojams išsiuntintas. Pagaliau, kad jis nesiteikė nė ištaisai tą teisininkų c. valdybos pasakymą perspausdinti, o tik pacitavo, kaip atrodo, vieno sakinio dalį, tai buvau bemėginęs paieškoti daugiau informacijos — kada tas Teisininkų žinių 21-22 nr. išleistas, kaip atrodo visas teisininkų c. valdybos pasakymas.

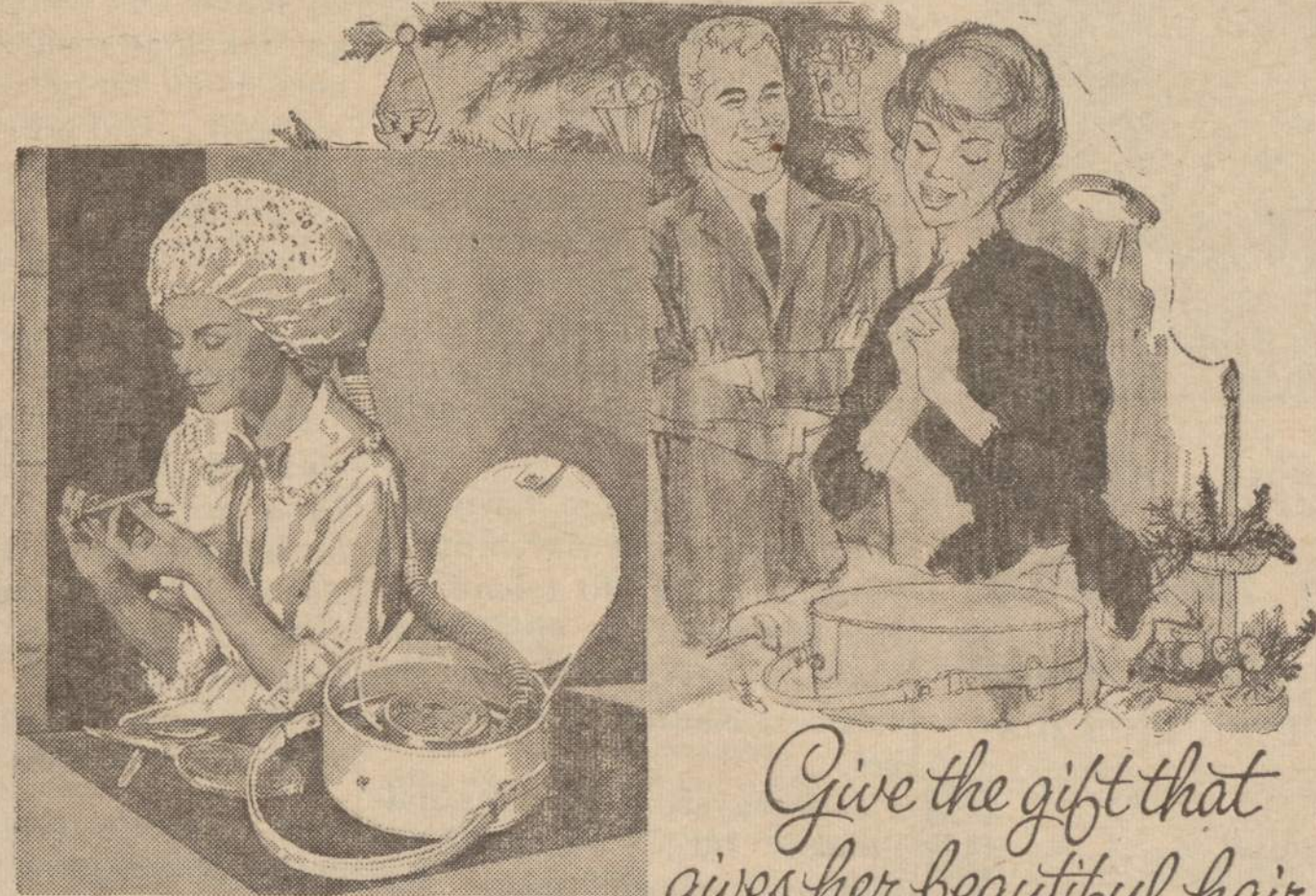
Štai gruodžio 2 d. viename susirinkime pasitaikė proga pasikalbėti su keturiais lietu-

viais teisininkais. Jie visi sakė esą d. jos nariai, gaudavę Teisingumą ir teisės dalykai R. Skipičio knygoje. Lygiai po dviejų mėnesių, lapkričio 30, Naujienose išspausdintas laisvas redakcijai, pasirašytas Dr. Br. Nemicko, Lietuvos Teisininkų Dr. jos Centro Valdybos Sekr. Jisai laiške sako, jog mano teigimas, kad teisininkų draugijos centro valdyba šį kartą nebesilaiko savo tradicijos ir iki šiol neįsiterpė su paaiškinimu, katras teisingas (R. Skipičis ar K. Žukas), koks buvo teismo sprendimas minimoje (Purickio) byloje, neatitinkas tiesos, nes Lietuvos Teisininkų Draugijos Centro Valdyba tuo reikalu jau yra pasisakiusi Teisininkų Žinių Nr. 21—22... „dr. Purickis buvo išteisintas, o ne pripažintas kaltu, kaip plk. K. Žukas savo atsiminimuose tvirtina“.

Kilo mintis, jog patiems d. jos nariams nedaug ką apie savo organą težinant, dar mažiau apie tokį leidinį žino kiti knygų ir laikraščių skaitytojai. Teisininkų draugijos c. valdybos tradicija, teisės klausimus plačiai visuomenei aiškinti spaudoje, kurioje jie iššyla, o ne savo organizacijos organe, buvo gera ir todėl gaila, kad kalbamui atveju tos tradicijos nebesilaikytų. (Kitas yra reikalas, kaip tie aiškinimai pavyksta. Pvz. 1952 m. viename aiškime teisininkų d. jos c. valdyba prasilenkė su tiesa, sakydama: „Vokiečių okupacijos metu Lietuvos teismai vadovavosi Lietuvos įstatymais“.)

J. Klauseikis

Skelbkitės „N-nose“

Give the gift that gives her beautiful hair

NEW OSTER BANDBOX HAIR DRYER

The gal on the go — at home or away — and homemakers of course, will welcome the gift that gives beautiful hair... the new Oster Bandbox Hair Dryer.

The gal in your life will take special note of Oster's spacious hood that comfortably covers all hair settings from cap types to those with bouffant curls. And she'll enjoy having four air temperature selections at her finger tips: hot, medium, warm, or cool. With these convenient features she can sit back with both hands free for reading or doing her nails. And for greater freedom while drying her hair she can adjust the strap on the petal pink Vinyl case for over the shoulder carrying. Closed, this elegant dryer is perfect for travel. This Christmas give that lovely lady the Oster Bandbox Hair Dryer... \$29.95

YOURS WITHOUT OBLIGATION... 24-PAGE OSTER HOLIDAY IDEAS BOOK

REDEEM THIS VALUABLE COUPON

The Oster Holiday Ideas book contains 24 full-color pages of indoor and outdoor decorations that are easy to make, yuletide projects for the children, gift and wrapping suggestions, and a big section of festive recipes and menus for the season's entertaining. Present this coupon in our Housewares Department for your copy without charge or obligation. But please hurry. Supply is limited.

Glaser's Furniture and Appliance Co.

5115-5123 So. Kedzie Ave.

PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

PUDELIS

(Tikras įvykis)

Gražiosios Bruce Risman ir John. W. Close vedybinis gyvenimas truko tik pusantros paros. Trisdešimt šešioms valandoms praėjus nuo jungtųjų vyras pradėjo skrybų bylą. Bylos metu teisčjas sužinojo tragikomišką nelaimingo jaunavedžio istoriją.

Bruce Risman turėjo grožio salioną šunims. Ji sutiko tekėti už J. W. Close tik ta sąlyga, kad jis mes darbą knygų leidykloje ir dirbs kaip asistentas šunų salione. J. W. Close sutiko ir prieš jungtuves dirbo du mėnesius šavo sužadėtinės „įmonėje“. Tų dviejų mėnesių būvyje J. W. Close buvo keturis kartus „klientų“ sukandžiotas, tris kartus įskiepytas nuo stabo (tetanus) ir vieną kartą sunkiai susirgęs kraujo užkrėtimu. Viena žaizda nuo įkandimo ėmė pūliuoti ir iki šiol dar neužgijo. Bet visa tai buvo, palyginti, niekai. Daug blogiau ir skaudžiau buvo tai, kad Bruce savo šunis mylėjo labiau, negu būsimą vyrą. Ji turėjo du skotiškus terjerus ir keturis pudelius, kurie tarnavo jai, kaip modeliai naujoms šukuosenoms. Ji juos bučiuodavo daž-

niau, negu savo būsimąjį. Maža to, ji pritaikydavo naujas šukuosenas J. W. Close plaukams, ir jis išrodė, kaip tikras pudelis.

Susipykimas įvyko antrąją dieną po vestuvių. J. W. Close pasigedo smaragdo žiedo ant žmonos rankos, kurį buvo jai padovanojęs prieš vestuves. Pasirodė, kad iš žiedo buvo padaryti du „auskarai“, kuriais buvo papuoštos vieno Bruce pudelio ausys.

Čia buvo J. W. Close — ir taip pat teisėjo — nuomone aukščiausias dvasinio žiaurumo laipsnis, kurio gali pasiekti žmona. Jaunavedžio prašymas buvo patenkintas. J. W. Cole, tiesa, sukandžiotas ir iškankintas, bet vis dėlto laimingas, grįžo į darbą knygų leidykloje.

Vertė E. J.

EKSCENTRIKAI

Londono „Excentric Club“ atšventė šiemet 150 metų jubiliejų. Klubo nariai visada būna keistai apsirengę, nes šitai reikalauja vienas iš jų klubo nuostatų. Jubiliejaus proga buvo nutarta ateityje žaisti tenisą tik apsilvilkus smokingus.

Surinko L. U.

B. Bria

SKOTAI

Senas gydytojas, Dr. Klerkas, nebūtų buvęs tikras skotas, jei jis nebūtų buvęs susidomėjęs duotu jam uždaviniu. Vienas iš Dr. Klerko pacientų, senasis Mc Tavišas, laimėjo sportininkų loterijoje šešis tūkstančius svarų. Mc Tavišas turėjo labai silpną širdį, ir bet koks susijaudinimas galėjo būti pavojingas jo gyvybei. Tad buvo nutarta, kad linksma, bet pavojinga žinia ligoniui praneš pats Dr. Klerkas. Giminės buvo labai susirūpinę, kad ligonis gali mirti iš džiaugsmo, nespėjęs jiems paskirti laimėtų pinigų. Kas gi mokės taip švelniai, atsargiai ir gudriai pasikalbėti su ligoniu, jei ne daktaras Klerkas?

Dr. Klerkas nuėjo pas Mc Tavišą.

— Sveikutis, pone Tavišai! — linksmai pasveikino Dr. Klerkas savo pacientą. — Tamsa šiandien puikiai išrodai, gal gaviai pranešimui, kad laimėjai stambią sumą sportininkų loterijoje?

— Ak, daktare — atsakė Mc Tavišas, — dar jokio pranešimo negavau, bet aš nujaučiu, kad šį kartą turėsiu laimės. Gal tamta turi kokių žinių? Mat, kaimyno nėra namie, tai dar neskaičiau laikraščio...

— Deja, — atsakė daktaras, — ir aš dar nieko nesužinojau. Bet aš tikiuosi, kad jūs nujautimas jūsų neapvils. Ką gi jūs darytumėte, jei laimėtumėte stambią sumą?

Senis pasikėlė nuo lovos. — Na, aš... Mat, čia sunku atsakyti, nes viskas priklauso nuo sumos didumo...

— Sakykite, — atsargiai tarė daktaras, — taigi, sakykite, kad jūs laimėjote tūkstantį svarų...

— Tūkstantį svarų? — lėtai pasakė senis. Tūkstantis svarų — didelė suma. Aš galėčiau puikiai pagyventi paskutines dienas, juk man jau jų neadaug teliko. Gyvenčiau, kaip karalius.

— Na, o jei laimėtumėte du tūkstančius?

— Du tūkstančius? Pirkčiau namą.

Dr. Klerkas nutarė, kad dabar pats tinkamiausias momentas:

— O jei jūs iš tikrųjų laimėtumėte ne du, o šešis tūkstančius?

Senis numetė atklodę ir šoko iš lovos, kaip jaunuolis. Daktaras jau negalvojo apie priepuolį.

— Na, daktare, — sušuko pajaunėjęs senis, — tada... Jūs niekad neatspėsite, ką aš padaryčiau! Niekad! A... aš... pušę laimėtų pinigų padovanočiau jums!

Giminės, nesulaukdami grįžtant daktaro Klerko, nuėjo į ligonio kambarį ir pamatė keistą vaizdą: tariamai vos gyvo, seno Mc Tavišo silpnos rankos laikė mirusio širdies smūgiu daktaro kūną.

Vertė E. J.

KETURI ...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

Lietuvos Teatro kūrėjo atvaizdas. Jei paklauskiau (ar kas svetimas pasiteirautų), ką emigracijoje nūdienės scenos darbuotojai žino apie Juozą Vaičeką? Kuris, tarp kitko, kelis metus dirbo lietuvių išeivių tarpe Amerikoje? Katras, pilna šio žodžio prasme, išliko ištikimas „laisvojo menininko“ skurdžiam (aplinkoje!) likimui, kuris (Lietuvos Teatro įkūrėjas!) net per pusmetį (!) pastovios algos iš sceninio darbo Lietuvoje nėra gavęs?! Gal to žmogaus tragingas likimas daug kam nūdien gali rodytis juokingoje ar mažai patrauklioje sviesoje, bet ką, teatro darbuotojai, galim sviesaus, jaudinančio, stebinančio apie mūsų šios scenos kūrėją papasakoti?

Užklydęs 1936 metais į Leningradą, girdėjau iš Juozo Vaiškaus buvusių mokytojų ir Dramos mokykloje kurso kolegų, jog buvo įsitikinę, jog su jo neišsamiama energija bei įgimtais gabumais J. Vaičekas atliks milžiniškus dalykus! Tikrovė, deja, tas svetimas vilčių pavertė kitkuo.

Mano spėjimu, Juozas Vaičekas žudė ar sustabdė tie patys faktoriai, kurie išeivijoje griaua ar naikina nemenką talentingų žmonių būrį: ligūstas narcizizmas, autoriteto nepripažinimas, savojo pajėgumo perviršijimas. O gal tai bendras per staigiai iškilusių asmenų brožas?

Juozas Vaičekas per gyvenimą išliko ištikimas lietuviško teatro idealui. Kas kad tedirbo su žaliokais (ar paprūstintais) mėgėjais, tegu naudojo primityvius metodus, bet kiek spektaklių įgyvendino, kiek veikėlių scenoje realizavo! Per trisdešimtmetį! Pradėjęs, kai ne daug kas apie pastovesnį teatrą mūsuose tesvajavo. (Norėčiau tikėti, jog paliko pavyzdžio vertą tradiciją.)

J. Vaiškaus asmenybė šiuo žygiu manojo klausimo tikrojo pamato nesudaro. Įžymų lietuviškos scenos veikėją teprisiminiau tik kaip užmaršties pavyzdį.

Nerimo klausiamasis ženklas: ar leistina paneigti praeities atsiekimus ar yra prasminga išbraukti tradiciją? Vaidyboje, režisūriniam mene bei kitose sudėtinėse (ir sudėtingose) sceninės kūrybos srityse?

Būsiu gal per staigus ar gal kiek ir netaktiškas. Tik klausiu: argi, pavyzdžiui, turime užmiršti ir nuneigti Andriaus Olekos - žilinsko Kaune įgyvendintą Balio Sruogos „Milžino paunksmės“ pastatymą (kuriam talkininkavo tiek daug ekspertų - intelektualų!) ar vien turime triumfo vėliavas kelti emigraciniam veikalo spektakliui, kuriam, palyginus,

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITOS SKAITYTI NAUJIENAS JOS VISAD RAŠO TEISYBĖ

Azijos tigrinė katė su prieaugliu Lincolno zoologijos parke

stigo kūrybinės drąsos, nuo teksto nuplასnojusios interpretacijos, pastatyminių prosvaisėjų (netgi techniškai rezisūrinio sugebėjimo)? Sutinku: Birutės Pūkelevičiūtės įvykdyta „Milžino paunksmės“ premjera tebūnie išeivijos merdėjimų stebuklas (toks ir buvo!), tačiau tikroju meniniu vertinimu: ar tai nėra buvęs vien ant-raicilis stebuklėlis (puikių sceninių kostiumų, Stasio Ilgūno meistrišku grimų, plokštėse užfiksuojamo procedūroje ir t. p.). Bet vistiek, būkime atvirai: tai nėra Balio Sruogos pjesės teatrinės interpretacijos pati didžioji viršūnė! Niekas Montreaulyje neprilygo nei Algirdui Jakševičiui — Zbignievo Olesnickio vaidmeny, nei Romualdai Juknevičiui Jogailos rolėje, netgi Ivanauskui — Svitrigailai. (Menu: sergąs Kastantų scenoje realizavo! Per trisdešimtmetį! Pradėjęs, kai ne daug kas apie pastovesnį teatrą mūsuose tesvajavo. (Norėčiau tikėti, jog paliko pavyzdžio vertą tradiciją.)

Kaip iškeltas Kaune buvo, sceniniuose galimumuose dar nevisiškai tvirtas, dramaturgas Balys Sruoga! Kokia buvo vyriškai stipri spektaklio kompozicija! Koks galingas ir pavojingas Vytauto priešas rodėsi bene vieninteliame katedros

sakykloje pasirodyme, vyskupas Olesnickis! Nejaugi toji pastatyminė praeitis negalėjo paskatinti Birutės Pūkelevičiūtės iš stebuklėlio šauti į didesnią stebinimą?!

Atsiprašau, kad miniu vardus ir darbus. Nei vienas pastatymas asmeniui neturiu nedraugingo ar priešiško nusistatymo. Mančiau, jog sugebėčiau daug gero bei uždegančio apie tuos asmenis ir jų laimėjimus pratarfi. Tik pagrindiniai nesutinku su jų praeities ir tradicijos neigimo skleidžiama mada. Arba: su apsiribojimų svaiguliu.

Siaurinimas, gegučių gaidžiama liupsinimas, kad gaidžiai pagyrų nepagailėtų, enciklopedijoje laikraštines reklamai Juknevičiui Jogailos rolėje, netgi Ivanauskui — Svitrigailai. (Menu: sergąs Kastantų scenoje realizavo! Per trisdešimtmetį! Pradėjęs, kai ne daug kas apie pastovesnį teatrą mūsuose tesvajavo. (Norėčiau tikėti, jog paliko pavyzdžio vertą tradiciją.)

Kaip iškeltas Kaune buvo, sceniniuose galimumuose dar nevisiškai tvirtas, dramaturgas Balys Sruoga! Kokia buvo vyriškai stipri spektaklio kompozicija! Koks galingas ir pavojingas Vytauto priešas rodėsi bene vieninteliame katedros

atsakymo. I klausimą: kodėl sceniniame darbe verčiamės hiperbolinėms ir kuriam paibeliui didybę išmainome į smulkųjį egocentriškumą, — nerandu atsakymo.

PENSININKAI DAR KARTĄ PAGALVOKITE PRIEŠ INVESTUODAMI PINIGUS Į PUIKŲ

SUN VALLEY, ARIZONA

10 AKRU ŪKIAI (RANCHEROS)

Prilygsta 40 miestelių sklypu.

Tik \$269.00 už akra — išmokėjimui arba mokant iš karto.

Temperatūra lapkričio mėnesį maždaug 73 laipsniai Scottsdale, Arizona
Arizona Land Corporation
7044 E. Thomas
Scottsdale, Arizona

Šis pasiūlymas galioja iki gruodžio 23, 1961

10% nuolaida sumokant visą sumą iš karto.

Prašau man rezervuoti:

10 akru ūki - ranchero \$295 įmokėti ir \$50 kas mėnesi.

2½ akru sklypa \$95.00 įmokėti ir \$25.00 kas mėnesi.

Pridedu Money order \$... sumai kaip mano pirmąjį mokėjimą perkant išmokėtinai (.....) arba mokant visą sumą iš karto (.....); atsiųskite platesniū informaciją apie išmokėjimo sąlygas ir Free Land Investor's Digest prašau atsiųsti be jokių išpareigojimų iš mano pusės.

NAME

ADDRESS

CITY ZONE STATE

CUT THIS COUPON AND MAIL TODAY

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

Zvilgsnis į okupuotą Lietuvą pro sovietinės "Šluotos" virbus

Stichinės nelaimės Lietuvoje

Tokia antrašte "Šluotos" spalio mėnesio Nr. 20 yra šio turinio, raudonais rėmeliais apvesta, taigi labai svarbi, korespondencija:

"Gražūs buvo Kretingoje trys prūdai (ne kolchozininkų, bet buržuaziškai klerikaliskų baudžiauninkų rankomis išskasti. Pl.). Krantai akmenimis ir net užtvankomis atitverti. Linksmos buvo ruošiamos ir vandens šventės. Tikslai niekas (tie "niekas" bolševikai! Pl.) nevalė ir nepržiūrėjo. Vanduo ėmė ir išardė vieno prūdo užtvanką. Žiūrėjo visi (komunistiniai darbuotojai. Pl.), skėčiojo rankomis ir nieko nedarė. Susilygino prūdas su žemės paviršiumi. Antrą prūdą irgi toks pat likimas ištiko. Gyventojai sako, kad ir trečias prūdas iškrės tokį pat pokšlį. Nejaugi kretingiškiečiai prieš tokią gamtos stichiją yra bejėgiai?" — klausia "Šluota".

Kadangi kretingiškių lūpos tuo tarpu žinomomis bolševikams priemonėmis yra surašintos ir jie jau išmoko tylėti, už juos atsakome mes: Trečiojo prūdo neištiks tas pat likimas: jis pergyvens bolševikus, kurie juk neamžini. O tada komunistiniai - partiniai Kretingos darbuotojai turės už atgailą išvalyti ir du jų užakintus prūdus.

Tylėjimas — auksas

Jau kelinti metai sovietiniai Lietuvos, Latvijos, Estijos satyrikai susirenka į konferencijas pasikalbėti satyros bei satyriškos reikalais. Siemet tokia konferencija įvyko Rygoje. Lietuvai ten atstovavo "Šluotos" redakcijos — partinis aktyvas. Buvo prarastas ir tradicinis geriausio pjesinio konkursas, kuriame pirmąją vietą laimėjo estų satyrikas dailininkas E. Piho už pjesinį "Tylėjimas — auksas". Laimėjo todėl, kad vykusiai atspėjo šio meto būseną Sovietijoje: Nebegirk vadų, nekalk net Chruščiovo vardo — nežinai, kuo čia viskas gali baigtis. Nekritikuok partinių stambiųjų tūzų, gelk tik mažesnius, o geriausia tylėk!

Beje, kaip gi atrodo premijuotas pjesinys? — Gi stovi sovietinis biurokratas, o jo burna pridengta 10 rublių banknotu. Tai kam dar juoktis iš mūsų amerikoniško dolerio?

Kiauri stogai

Matyt, kad tikrai Lietuvoje didesnės dalies namų, ypač jeigu juose negyvena aukšti komunistų pareigūnai, yra kiauri stogai. Apie tai pasakojama ne tik Lietuvoje lankęsi asmenys, neišskiriančią nei pačių komunistų, bet rašo ir jų mėnėta "Šluota". Kiekviename jos numeryje mirgėte mirga tokios rūšies "poezijos":

— Blogai bus, Rapolai, /blogai!

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL

— SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

Pavasaris... Ziemą... — ir vis /kiauri stogai.

Naudinga ir smagu, Tik nieks nepriklaša nagų Prie fermos instancijų stogų. Susirinkimas daug kalbėjo, Deja, visa sneka — ant vėjo.

Beje, kiauri stogai į Lietuvą atkeliavo drauge su bolševikais ir jų kolchozais. Nebus komunistinės santvarkos — susitvarkys ir stogai.

Kai vieną ėriuką atveda septynios avys

Senaisiais laikais Lietuvoje netruko avių, taigi buvo šiltų kailinių, geros skanios avienos, storos vilnos, tegu ir kiek storokos, bet šiltos vilnonės medžiagos. O kaipgi yra dabar, kai ne tik visi ūkininkai, bet ir jų avys buvo suvarytos į kolchozus. Atsako "Šluota": patiekdama "raportus" apie avių būklę avių fermose:

— Šimtui avių iki rugpjūčio pirmos tenka penkiolika ėriukų, — apskaičiavęs pranešė buhalteris, — vadinasi, viena avis vidutiniškai atvedė nulį sveiką ir penkiolika šimtųjų ėriukų" — apskaičiavo sovietiniai matematikai.

— Po ilgų pastangų išvedėm naują avių veislę. Vieną ėriuką pas mus veda septynios avys, — sako Maslenikovas, Alytaus rajono Rimėnų tarybinio ūkio direktorius.

— Šimtas avių atvedė 12 ėriukų, — praneša skaitytoja tarybinio ūkio direktorius Toškus.

— Išvedėm naują pusplikių avių veislę. Iš vienos per pusmetį prikerpame 0,5 kg vilnos, — raportavęs šaltinių sovchozo direktorius.

Centre dirbantieji specialistai ir zootechnikai padarė išvadą, kad tarybinės avys nevedančios nei vaikų, nei duondančios vilnos. Tarybinių ūkių direktoriai pradėję daryti savas išvadas ir tulas Eišiškių rajono Pabarės sovchozo direktorius Gaichminovas liepęs išpausti avis. Šiuo rusu ėmė sekti ir kiti direktoriai. Taigi per metus avių skaičius sovchozuose sumažėjęs 2,000. Be kita ko, direktoriai, dažniausia iš miesto atkelti rusai, nepakenčią ir alkanų avių įkyraus bliovimo.

O kaip Lietuvos miesteliuose ir kino teatruose?

— "Mes taip jau įpratome, kad kiekviena gatvė turi pavadinimą, o namas numerį. Tik kiek kodėl jau kelinti metai niekaip nesugalvojami nei gatvių pavadinimai, nei namų numeriai Palemono gyvenvietėje".

— "Garliavos kino teatre padėtis visiškai nepavydėtina. Nėra elektros, apriktusios sienos, visur plyšiai, kinofilmai ne-reklamuojami ir kinofilimų demonstravimo kokybė yra žema". Taip rašo "Šluota". Tačiau mūsų skyrelio korespon-

dentas, nuvykęs slapta užsi-maskavęs iš Čikagos su viena "vilniečių" ekskursija, patyrė, esą atvirkščiai: Garliavos kinas visada pilnas žmonių, ypač įsimylėjusių porelių. Mat jos elektros nebuvimo faktą ne-laiko blogu tarybiniu reiškiniu. Daug kas eina į kiną vien tik todėl, kad ten nesą šviesos...

Sputnikai ir vaikų lopšeliai

— Tarybinė civilizacija pralenkė Ameriką ir visą pasaulį savo žemės palydovais, raketomis, skriejančiomis aplink žemę! — dažni pasigyrimai okupuotos Lietuvos spaudoje. O tuo tarpu "pralenkimai" kitose srityse:

— "1958 m. kreipiausi į trečiąją vaikų konsultaciją ir paprašiau, kad siūnų užrašytų lopšelių. Praėjus trejiems metams, gaunu laukiamą atsakymą, kad atvykčiau patikslinti eilės numerį. Labai dėkoju už rūpestį. Deja, siūni jau suėjo 4 metų. Lopšelis jam jau nebereikalingas".

— "Vartotojų kooperatyvo sandėlis — po atviru dangumi. Tai patogiausia, nes įvairiausio inventorius gali sukrauti milžiniškus kalnus. Žiūrėti kooperatyvo vadovai į lietuvis skalaujama, saulės džiūvinamą inventorių ir atsigėrėti negali".

— Prie geležinkelio stoties yra gyvulių supirkimo bazė. Iš bazės gyvuliai palaidi, be jokios užtvaros, varomi į va-gonus. Todėl kiantlės laksto po bėgius, stoties peroną ir taikosi į smuktę net į stoties laukiamąjį" — praneša skaitytoja S. Eitinaite iš Anykščių. Bet kam čia daug stebėtis: kai nėra laisvės žmonėms, ja šiaip taip galį pasinaudoti bent kiaulės ir atvykėliai rusai.

Lietuvoje stato pagal planą

"Viskas Lietuvoje vykdoma planingai, netaip kaip buržuaziniais laikais" — kartoja bol-

ševikų rašėivos. Kiek tas tvirtinimas teisingas, atsako mūsų "Šluota" korespondencijoje iš Ariogalos:

"Prieš ketverius metus "Stalino keliu" kolūkyje pradėta statyti linams jautja. Po to apsigalvota ir nuspręsta padaryti parduotuvę. O kadangi pas-kutinį metų nesutarė, kuris iš pastatų labiau reikalingas, tai nutarta visiškai nieko nedaryti!" Ir mes sutinkame: Geriausia visiškai nieko nedaryti.

Plaučiūnas Nenaudėlis

GEROS KALĖDINĖS DOVANOS

Sios knygos parduodamos dabar "Naujienose" su didelėmis nuolaidomis:

Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietais viršeliais, vietoje \$4.00 dabar tik \$3.00. Minkštais viršeliais tik \$2.00.

Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTūra — ZIAURUS ŽMONĖS. Kelionės po Europą išpūdziai. Vietoje \$2.00 dabar tik \$1.50.

Galima taip pat užsisakyti paštu, atsiantus čekį arba money orderi.

NAUJIENOS,

1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

NELAUKITE RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

MARGUMYNAI KOSMETINĖ OPERACIJA

Prabangiškame kambaryje su veidrodinėmis sienomis užgeso visos šviesosios lempos, svečiai nutilo, mažoje vieno Cannes baro scenoje pasirodė mažas, apskritas žmogelis, šokinėdamas, nelyginant sviedinys. Plojimai, muzika. Garsusis Dario Moreno pradėjo dainuoti ir... staiga nutilo. Saleje sumišimas. Atrodė, kad dainininkas neteko savo gražaus balso.

Iš tikrųjų taip ir buvo. Garsusis dainininkas tikrai neteko balso po kosmetinės operacijos. Dario nosis buvo panaši į anties snapą, ir jis nutarė ją "pataisyti", nors publika visai nekreipė dėmesio ir seniai buvo apsipratusi su savo favorito negražia išvaizda. Bet Dario labai kentėjo dėl savo "anties snapo" ir... po operacijos tapo laimingu "gaidžio snapo" savininku.

Operacija praėjo beveik be skausmų, bet kainavo labai daug. Operacija puikiai pavyko... Bet pacientas ir chirurgas, deja, galvojo tik apie grožį ir pamiršo, kad nosis atlieka dar ir rezonatoriaus funkcijas: Dario balsas pasikeitė, nusilpo ir neteko skambumo.

Dario pasiryžęs reikalauti iš gydytojo atlyginimo ir... atidaryti restoraną.

ševikų rašėivos. Kiek tas tvirtinimas teisingas, atsako mūsų "Šluota" korespondencijoje iš Ariogalos:

"Prieš ketverius metus "Stalino keliu" kolūkyje pradėta statyti linams jautja. Po to apsigalvota ir nuspręsta padaryti parduotuvę. O kadangi pas-kutinį metų nesutarė, kuris iš pastatų labiau reikalingas, tai nutarta visiškai nieko nedaryti!" Ir mes sutinkame: Geriausia visiškai nieko nedaryti.

Plaučiūnas Nenaudėlis

VLADAS MINGELA

DAILININKAS JURGIS JUODIS

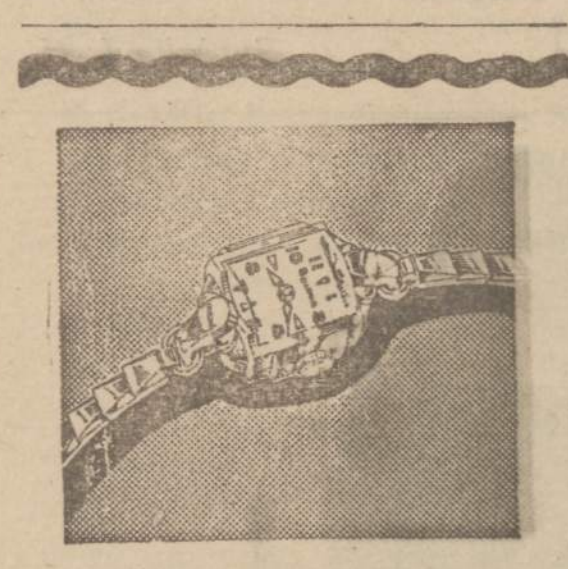
35 metų dailės kūrybos ir 50 metų amžiaus sukakčių proga

Dail. J. Juodis gimė tais metais, kai mirė didysis mūsų dailės genijus M. K. Čiurlionis: jis gimė Lietuvoje, Pakuonio valsė, Kėbliškų kaime 1911 m. spalio 22 d.

Idomu pastebėti, jog dail. J. Juodis labiausiai žavisi, nepaprastai mėgsta ir gerbia prieš 50 m. mirusį M. K. Čiurlionį ir dar gyvą K. Šimonį, nors jų savo kūryboje nepamėgdžioja, nes eina savitu menų keliu — dailininko J. Juodžio keliu. Su mimimųjų dailininkų kūryba J. J. susipažino ir ja pamėgo dar būdamas Prienų "Ziburio" gimnazijos antrojoje klasėje.

Su sukaktyvininku man teko susipažinti tremtyje, Vokietijoje, Ansbacho stovykloje: tai dailininkas, kuris turi savo stilių, kuris nesistengia šlietis prie bet kurių meno srovių, nes jis kūrė naują srovę, o tokiems pirmiejiems nelengva prasimušti... Trukdo jam dar perdėtas kuklumas: jis niekur nesireklamuoja, o šiais laikais toks elgesys lygus savizudybei.

Baigęs eksternu Alytaus gimnaziją, jaunuolis išėjo į gyvenimą su šypsniu ir daina.

Kalėdinės dovanos PAS BUDRIKĄ

PRIEŠ SVENTES KAINOS NUPIGINTOS

Apyrankės \$1.00
Auskrai \$1.00
Gintaro špiškos \$3.50
17 akmenų laikrodėliai \$5.00
7 akmenų 14 k. auksu laikvyr. ir moteriški \$37.50
Deimantiniai žiedai vertės \$100 už \$50.00
Maži karpetukai \$1.50
Didesni karpetukai \$3.25
Deimantiniai rėtikai stiklui pjauti ir kliperiai plaukams kirpti, nupiginti.
Autom. kabinetiniai Stereo-phonie fonografai \$79.00

LIETUVIŠKI REKORDAI IR ALBUMAI, BLANKETAI, KALDROS, INDAI, SERVIZAI IR LOVŲ UZTIESALAI.

BUDRIK FURNITURE

3241 So. HALSTED ST. Calumet 5-7237

Atdara vakarais iki Kalėdų. Sekmadienį 11—5 val.

Budriko radijo programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietų.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL

— SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

si paroda vardu "Internationale DP Kunstausstellung Ansbach/Schlöss". Tarp kitų tautų menininkų matėme du lietuvis: Jurgį Juodį ir Antaną Rūkštelę.

Jurgio Juodžio pasisekimas buvo neregėtas. Visi išstatyti 9 paveikslai buvo išpirkti. Amerikiečiai kariai ieškojo Jurgio Juodžio stovykloje... visus jo paveikslus, rastus namie, nupirko. Dail. Jurgis Juodis vėl turėjo griebtis teptuko ir kurti, nes buvo palikęs, kaip po gaisro.

Po šios parodos dail. Jurgis Juodis dalyvavo keliose vokiečių meno parodose, bet be didesnio pasisekimo, nors ir ten jis pardavė keletą savo kūrinių. Po to dail. J. Juodis apie metus laiko mokėsi pas vokiečių dailės profesorių E. Schoeffer ir praplato tapybos horizontus.

Gyvenimas Amerikoje

Atvykęs į Ameriką, dail. J. Juodis su šeima turėjo labai sunkiai kovoti dėl duonos kasdieninės. Čia jį pasitiko negaltingas gyvenimas. Persikėlęs iš Filadelfijos į Bruklėną, berods 1953 ar 1954 m., vėl griebėsi teptuko. Tais metais įvykusioje parodoje buvo iškabinti jo du paveikslai: "Memento mori" ir "Kaunas nakty".

Jis ryžosi iš paskutiniųjų metų baigti čia, Amerikoje, meno mokyklą ir įsigyti diplomą, nors dieną turėjo dirbti metalo fabrike, kad būtų 4 asmenų šeima iš ko gyventi. Keturių metų kursą sukaktyvininkas baigia beveik dvejų metų laikotarpyje "Famous Artist School, Westport, Conn." ir gavo diplomą.

Rekomenduojant dail. P. Puzinui, C. Janušui ir J. Vitkui, buvo priimtas į "Art League of Long Island, Inc., New York", į "Art in America Society" ir į Lietuvos Dailininkų Sąjungą Čikagoje.

Apie savo kūrybą dail. J. Juodis byloja šiais žodžiais:

— Aš grožį suprantu, kaip ir meną, įvilkį pasakišku ir paslaptingu rūbu, kuris tiek turi grožio, kiek jis turi ryšio su realybe, kiek jis jai tarnauja.

Nuoga realybė sugriauna mūsų aukso svajones, ypač žaviosios vaikystės burtus, taip lygiai ir realybės rūbu apvilktas grožis — nelyginant lelijos žiedą — įmestą į purviną dumblą ar liūną... Štai kodėl aš stengiuosi tą realybę kiek papuošti, įvilkti į nerealaus grožio rūbą. Gražiau atrodo bjauriausioji realybė papuošta mistikos bei simbolikos skraiste. Gyvenime mums daug kas neišauku, paslaptinga, ir net nesuprantama, pradėdant šv. Trejybės paslaptimi, amžinybės neribotumu ir baigiant dangaus mėlyne.

Dail. J. Juodžio kūryboje daug filosofijos, daug mintijimo iš jo elfpsių, juostų, spindulių.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

Margumynai

NAUJA SAGA

Kantas, skaitydamas paskaitas, paprastai įbedavo žvilgsnį į kolę nors daiktą, tur bū, tikslu geriau susikaupti. Vieną tarpą jis žiūrėdavo kasdien į vieno klausytojo švarką, į tą vietą, kur buvo ištrūkusi saga. Ir įvyko nelaimė: studentas įsisiuvo sagą. Kantas, pamates naują sagą, tiek sumišo, kad vos bepajėgė baigti paskaitą.

DESERTAS

Nigerijos finansų ministeris neseniai lankėsi Bonoje. Sveičiui pagerbti buvo suruošti iškilmingi pietūs, žinoma, atspausdintos meniu kortelės. Štai jų turinys:

Buljonas iš jaučių uodegų — šviežias unguris su česnakų padažu — poularde Roti — šaldyti vaisiai su ledais — Vakarų Vokietijos finansų ministeris.

Šiaip ar taip, bet Nigerijos ministeris vis dėlto deserto nepalgė.

JUCUS SESERŲ RESTORANAS

atdaras dieną ir nakty. Nevarkite namie maisto ruoš. Užėkite į patyrusių virėjų restoraną ir pasirinkite skanius pietus. 1608 W. 47 St. — LA 3-9670

HARVEY

AUTOMATIC TRANSMISSION SHOP. Taisome automatinės transmisijas. Patikriname motorą, Atsukame Ma-panus. Pilmal sutvarkome stabdžius. Atvykę pas mus paminkite šį skelbimą. 15307 BROADWAY AVENUE (153rd at Broadway) EDison 1-9486 Harvey, Ill.

SLOAN'S DEPARTMENT STORE

MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS. Pilmal pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, džiada visai šiuo šeimai galimybe gerai pasipuosti už mažiausias kainas. Kalbam lituvis: 7042 SO. WESTERN AVE. Phone: PRespect 8-9210

PERKRAUSTYMAI

MOVING. Leidimai — Pilmal apdrauda ZEMA KAINA. R. S E R E N A S 2047 W. 67th PL. WAlbrook 5-8063

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS VALANDOS

Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM. 102-7 FM.

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadienį nuo 8 iki 9:30 val. ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

Vakarųškos: pirmadieniais 7 v. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 28, ILL.

MOVING

Apraustas perkraustymas iš įvairių atstumų. ANTANAS VILIMAS 3415 So. Lituania Avenue Tel.: FFrontier 6-1882

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISIAUSIAS DARŽAS

BUČODARŽAS. WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE 83rd and Willow Springs Road WILLOW SPRINGS, ILL.

I. KONČIAUS . . .

(Atkelta iš 7-to psl.)

įvairios naudos ir džiaugsmo. Iš gamtos stebėjimo žemaičiai atspėja orą. Buvę susirinkta 600 įvairių žymių, kurios tikrai nusako artimiausios ateities pagrandą. Labai pastabus yra autorius ir vaizdingai jis pasakoja:

"Tik akis iš miego prakasęs, žemaitis visų pirma dairosi aplink, kame kokios šviesos danguje, kaip teka Saulė, ar nepasikeitė vėjas. Kaip elgiai naminiai paukščiai, gyvuliai; ką daro sodybos nuolatiniai svečiai — žvirbliai, špokai, gandrai. Kokiais balsais laukiniai paukščiai traukia savo dainą ir ar traukia. Žemaitis žiūri, klausosi, stebi. Kolei jis per kiemą nueina iki klėties kamary, kur guli darbininkai, kad juos pažadinti, jis jau žino, koks bus oras, šią dieną jau jis numato, ką dirbti, kokius darbus imtis, prie kokių darbų "oras" prielais. Retai teapsirinka. Jis iš vieno spėja, kitu reiškiniu tikrina, su trečiuoju gretina, dar su kitu derina. Ir, jei trys keturios žymės viena linkme spėja, jis yra tikras.

Jo žinomos - pažįstamos žymės jo neapvilnia - neapgauna. Jos nėra žmonės.

Tiesa, žemaitis, pro šalį eidamas, pasveikina kieme passtatytąjį kryžių - koplytėlę; bet čia jo akių nepatraukia, jo minties - rūpesčio nesužadina. Atiduoda, kas Dievo Dievui, bet skubiai eina tolyn, paskubomis besistengdamas aiškiai pamatyti gerai pažįstamus gamtos gyvius — gamtos kūnus ir jų reikšinius. Čia jo senolių dievai, jiems tebetiki ir dabar. Jie yra pirmieji, nuo ko priklauso žmogaus gerovė. Toliau jis neina priežasčių iškoti. Jam pakanka veltui teikiamųjų gamtos žymių tai pačiai gamtai pažinti, pamėgti - pamilti. Su savo senovės tėvų dievais čia jis susikalba be apgaulių tarpininkų, susikalba tiesiog, be apgaulių."

Žvelgdamas į praeitį, aprašinėdamas žmonių vargus ir džiaugsmus, autorius aiškina gyvenimo sąlygas, kurios turėjo įtakos žemaičių charakteriui ir būdai susiformuoti. Jis sako, kad žemaičių arčiau nepažįstantieji padarė savotiškų klaidingų išvadų. Paduoda pavyzdį, jog 1918 metais, nepriklausomybės kovų metu Kretingos komendantas ir policijos vadas (abu žemaičiai) paskelbė naujokų šaukimą karuomenėn. Žemaičiai slapstosi, nestoja. Kažkas tiems lietuviams pataręs žemaičius kviesiti savanoriais. Prisirinko daugiau, kaip kad buvo iš anksto numatyta.

Arba: "Vyskupas Staugaitis Telšiuose nustatė vyskupo reikalams duokles. Čkininkai neduoda, sakydami, kad baudžiava esanti seniai panaikinta. Staugaitis suvalkietis, žemai-

čius dignitorius iš kapitulos pašalino. Žemaičiai kunigai patarė paskelbti, kad kas kiek gali savu noru tegu sušelpia besikuriantį vyskupystę. Pri-rinko daugiau, negu buvo ap-skaiciavę.

Neteisingų išvadų apie žemaičius buvo prisidare ir komendantas su policijos vadu ir vyskupas su savo "lietuviška" kapitula tiek ir tiek. Paskui ir patiems nepatogu buvo, kad savo mastu norėjo imtis sve-timus matuoti.

Pirma reik pažinti žmones, paskui tik mėginti prie jų prieiti. Sako, trydaliniai — purkš-purkš. O paskui nesgondouja-si, savo klaidas prisimindami ar klaidingas, skubias jų išva-das jiems priminus."

I. Končius savo knygoje var-tuoja ir retai paskutiniiais lai-kais žemaitijoje bevartotų žo-džių, kuriuos modernizacija užmaršon stumdavo. Kalba turtinga. Skaitytojui paleng-vint suprast senų žemaitiškų žodžių žodynelis pridėtas.

Tie laikai, kuriuos I. Končius savo knygoje aprašo, ne-begrįš. Visas žmonių gyvenimo būdas pakeistas. Tik vargas tebėra, sunkesnė baudžiava gražinta. Dabar iš Lietuvos ateina laišukai pasako, jog nei-tų žemaičių mėgtųjų tvorų ne-bėra. Nebėra prie sodybų taip brangiųjų rūpestingai augintų medžių. Pačios sodybos irgi išgriautos, naujosios "pagal planą" neužbaigtos. Tad, kas įdomausis senųjų laikų žemai-čių gyvenimu, I. Končiaus kny-goje ras vertingai aprašytą praeities paveikslą.

J. Klauseikis

MARGUMYNAI

KRAUJUOJANTI TĖVO SIRDIS

Žinomas vokiečių chirurgas Beutleris buvo labai turtingas, bet ir sykštus žmogus. Jo duk-tė susirgo apendicitu, ir tėvas pats padarė jai operaciją. Gim-inės ir pažįstami, lankyda-mi ligone, nuolat klausė tėvo: — Jūsų širdis, tur būt, buvo paplūdus kraujais, kai teko da-ryti operaciją savo dukrelei? — Nesamone, — šurkščiai atkirto chirurgas, — perpio-viau, išėmiau akląją žarną ir susiuvau!

Pagaliau atėjo chirurgo bro-lis ir veidmainiškai pradėjo kalbą: — Tėvo širdis tikrai buvo paplūdus... Čia chirurgas pertraukė jį: — Ir tu šneki tokias pat nes-amones, kaip ir kiti! Man jau įgriso tie kvaili klausimai! — Nesikarščiuok, — ramiai atsakė brolis. — Pirmiau iš-klausyk iki galo. Aš tik norė-jau pareikšti tau užuojautos dėl to, kad tavo širdis paplū-do kraujais, darant operaciją be atlyginimo mergaitei iš to-kių turtingų namų!

Skaitykite ir platinkite "NAUJIENAS"

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ ir GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. tel.: WALbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

DR. S. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3 vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: Village 8-6068
1 Madison St., Oak Park, arba
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
Nahu tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezid.: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvirt. ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antrad. nuo 1-5, treč. ir šeštadienį tikrai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
NERVŲ - SMEGENŲ LIGOS, CHIRURGIJA
2737 W. 71st STREET
Valandos: tik susitarus skambinant GR 6-3409

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akių ligos ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414, rez. RE 7-6867

DR. BR. GAIZONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARdens 3-7278

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telefonai: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštadienį tik 10-12.
Telef. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159

DR. STASYS ŽMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Stagiai susirgus ar susižeidus kasdien saukite telefonu: 434-6967.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefonai: CLIFFside 4-2896
Rez. telefonai: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-5 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO VALANDOS:
Pirmad., antrad., trečiad. ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bاندازai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

GRADINSKAS
NUSTĖSITE: didelis dovanų pasirinkimas, žemos kainos.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
Frontier 6-1998
Ligi Kalėdų atdara ir sekmadieniais nuo 11 - 4 val.

REMKITE TUOS BIZNERIUS KURIE GARSINAI "NAUJIENOSE"

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.
8 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

KAIP JAUČIASI MIRŠTANT?

Elisabeth Taylor apie savo dramatišką pagijimą

Žymioji filmų žvaigždė Elisabeth Taylor, kai kurių vadinama gražiausia moterimi pasaulyje, praėjusį pavasarį persirgo sunkių plaučių uždegimu su komplikacijomis. Pasveikusi, gegužės mėnesį ji turėjo pasikalbėjimą su Look reporteriu, kuriam apie savo ligą pasakė:

Stiprus noras gyventi nugalėjo mirtį

"Aš desperatiškai sirgau ir apie šešias dienas buvau be sąmonės (in comma). Sykį daktaras pasakė, kad man beliko gyventi mažiau kaip valandą. Visa, ką aš tada žinojau, tai kad turiu dvigubą pneumoniją ir kad tikriausia turesiu mirtį. Daktarai man gerklėje išdūrė skylę ir įstatė didelį sidabrinį vamzді, kad galėčiau kvėpuoti, bet skausmą pajutau tik žymiai vėliau.

Sakoma, kad skęstant prisimena visas pergyventas gyvenimas. Aš nieko panašaus neįsimenu, nors baigiau nuturkėti. Aš blankiai žinojau, kad man padarė kažkokią operaciją ir kad mano gerklėje nebėra jokio balso, ir žinojau, kad miršu...

Atgavusi sąmonę, vienintelio dalyko norėdavau paklausti ar aš miršiu ir kada numirsiu, bet mano klausimų niekas negirdėjo... Aš nenorėjau mirti.

Tik išbusdavau kaip vėl lyg koks verpetas įtraukdavo į besąmonės būvį. Keturis kartus buvau nustojęsi kvėpuoti, keturis kartus buvau numirusi. Jauti, kaip leidiesi, krinti į baisią juodą prarają... Tačiau net būdama be sąmonės, kaip vėliau daktaras sakė, aš visą laiką kumščius laikiau sugniaužtus. Jis pridūrė, kad šian dien esu gyva tik dėlto, kad taip smarkiai kovojau už gyvybę.

Kitoje vietoje apie savo pergyvenimą mirties angoje, Elisabeth Taylor be kt. rašė:

Pergyvenimai mirties angoje

Kiek tebeatsimenu, mirimas yra daug dalykų, bet už viską labiausiai yra troškimas gyventi. Ir kai kuriais atvejais tai yra pats baisiausias dalykas — tas desperatiškas, aistringas troškimas gyventi. Nes be to, mirimas būtų beveik visiškai lengvas, beveik pageidaujamas, beveik laukiamas dalykas.

Kaip įmanydamas aprašiusi tą troškimą gyventi ir visų likusių jėgų įtempimą nepasiduoti mirčiai, toliau Taylor rašo: — Bet palaipsniui ir neišvengiamai ir galutinai paskutinė jėgų uncija buvo išsemta — nebėliko jokio kvėpavimo. Nebėliko nė gyvybės.

Pamenu, kaip desperatiškai akimis "išsikibus" iš visų jėgų laikiausi palubėje viršum ma-nęs kabančios lempos šviesos. Ta šviesa pasidarė kažkas, ką aš fantastiškai norėjau iš akių

išsiai bijojau, kad mano šauksmų jie nebeįgirs, bet jie išgirdo ir jie buvo pati gyvybė.

Tos rankos nesiliovė judintuos ir tie balsai nesiliovė, kol aš į juos atsiliepiu. Aš tai padariau. Kaip? Nežinau, ar yra kas galėtų tai pasakyti jums ir man pačiai.

Aš sukosėjau, aš sutjudėjau, aš pradėjau kvėpuoti ir pamaciau. Kabančioji lempa — visų gražiausioji šviesa, kokią mano pasaulis kada žinojo — pradėjo iš lėto vėl aušti ir vėl šviesti.

Dabar jau savo nuosavomis rankomis galėjau laisvai liesti ir jausti tas rankas, kurios mane stumdė ir traukė — nelabai švelniai, tai tiesa, — bet aš neatsimenu kada savo amžiuje švelniau glamonėta. Ir tie balsai — vis dar šaukiantys, vis dar skatinantys, vis dar liepiantys — balsai tų, kurie man tuo momentu buvo visų artimiausieji pasaulyje.

Pradėjau žiūrėti į jų veidus. Negalėjau atsimiti, kad bū-

PAVALDIONIO GEDULAS

Karalius Liudvigas dėl kažkieno iš savo artimųjų mirties buvo įsakęs visiems valstybės tarnautojams Miunchene tris dienas dėvėti juodus rūbus. Kitą dieną karalius Miuncheno Angly Sode sutiko seną valdininką baltomis kelnėmis.

— Jūsų kelnės, mielasai, jūsų kelnės! Juk tai baisu! — sušuko pasipiktinęs karalius. Senasis valdininkas atsegė savo švarką ir parodė jo didenybei juodą liemenę.

— Jūsų Didenybe, aš liūdžiu širdimi! Karaliui neliko nieko kita, kaip nusišypsoti.

NAUJIENOSE GALI RAŠYTI

KIEKVIENAS IR APIE VISKĄ

Lietuvių Enciklopedijos Leidyklai
U Ž S A K Y M A S
Užsakau Broniaus Kvieklio "MŪSŲ LIETUVOS" leidinį, kuris bus išleistas 3 tomais, už \$30.00 kainą. (Pastaba: perkant pavieniui, vieno tomo kaina \$15.00).
(data) (parašas)
(pavardė, vardas ir adresas)
Paskutiniu laiku apie "MŪSŲ LIETUVA" buvo visuose laikraščiuose rašyta. Jei nepastebėjote, prašome rašyti mums, o mes Jums pasiūšime visas informacijas.
Pastaba: Lapelį iškirpkite ir pasiūšite šiuo adresu:
LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA, 265-C-STREET, So. BOSTON 27, MASS.

PRIEŠ SIŪSDAMI DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR PER KURIĄ NORS FIRMĄ, Pasiklauskite patys savęs APIE SEKANCIUS DALYKUS:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji vado biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siūšite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
SKYRIŲ

716 WALNUT ST., PHILADELPHIA 6, PA. PHONE: WALnut 5-3455	48½ EAST 7th STREET NEW YORK 3, N. Y. PHONE: GRamercy 3-1785	263 MARKET STREET NEWARK 2, N. J. PHONE: MARket 3-1968
979 S. BROAD STREET TRENTON, N. J. PHONE: EXport 4-8085	4102 ARCHER AVENUE PHONE: FRontier 6-6399 CHICAGO 32, ILLINOIS	3206 EASTERN AVENUE BALTIMORE 24, MD. PHONE: DI 2-2374
390 WEST BROADWAY SO. BOSTON 27, MASS. PHONE: ANDrew 8-8764	346 THIRD AVENUE PITTSBURGH 22, PA. PHONE: GRant 1-3712	6460 MICHIGAN AVENUE DETROIT 10, MICH. PHONE: TASHmo 5-7560
		683 HUDSON AVENUE ROCHESTER 21, N. Y. PHONE: BAKER 5-5923
		1313 ADDISON ROAD CLEVELAND 3, OHIO PHONE: UTAh 1-0807

Greit atgabenkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit išSIŪSIME juos!

8 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS SILEIKIS

EAKINS-TAPYTOJAS, MOKSLININKAS

Jo apžvalginės parodos proga

Ateinančiųjų metų sausio 7 d. Chicagos Meno institute pasibaigs Thomas Eakins (iš-tark Akins) apžvalginė paroda, kurią turėtų kiekvienas dailė besidomįs pamatyti. Tokių parodų šiais laikais retai pasitaiko. Žiūrovas šioj parodoj ras poilsį, dvasinę kontempliaciją, ir gal būt, pagalvos, kad ne viskas yra gera, kas moderniška ir traukia.

Eakins gimė 1844 m. Philadelphiaje. Mirė 1916 m. Beveik visą laiką gyveno tuose pačiuose namuose, savo gimtajame mieste. Eakins gyvenimas buvo įdomus, bet to laiko visuomenė jo neįvertino dėl to, kad jis buvo individualistas ir negalėjo toleruoti „aukštosios“ visuomenės status quo.

Jis nemėgo romantinio cinizmo ir to elemento, kuris po civilinio karo nekentė europiečių. Viešpataujantis angliškos įtakos politiką ir tradicijas dailininkas Eakins atmetė ir visą savo gyvenimą buvo išstumtas iš „aukštosios“ visuomenės luomo, nežiūrind to, kad jis buvo vienas geriausių akademikų tapytojų. Poetas Walt Whitman, kurio portretą Eakins piešė, pasakė, kad Eakins ne tapytojas, bet didelė jėga, galinti tapyti ne tik matomus objektus, bet ir gyvenimą. (Poeto Whitmano barzdotos šypsančios portretas yra parodoje).

Eakins šalia dailės visą savo gyvenimą domėjosi matematika ir bendrai mokslu, kaip ir Leonardo de Vinči. Jis (Eakins) padirbo garo mašiną, kuri veikė, studijavo laivinykystę, anatomiją ir savo mokinius versdavo studijuoti anatomiją, nes anatomija yra pagrindas realybės pažinimui.

Pats Eakins Paryžiuje specialiai daug laiko skyrė anatomijai, nes Amerikoje ši mokslo sritis dar nebuvo išvystyta ir pritaikyta meno mokykloms. Beaux Arts mokykloje išmoko metodų, kuriuos vėliau pritaikė Philadelphiaje Meno akademijoje savo ved. klasėj. Tapybos srityje Eakins rado sau įkvėpimo Del Prado muziejuje Madride iš Valasquez ir Riberos. Rubenso jis nemėgo dėl to, kad „jo nuogos figūros neturi kaulų“, rašė savo tėvui iš Ispanijos. Rubensas išpušdavęs moterų kūnus, kaip pusles, jo anatomija paviršutiniškai išvesta. Apskritai jis nemėgo ir olandų tapybos.

Eakinsas ir kiti du jo kolegos Winslow Homer ir Ryder buvo išskirti ir iš ekspat-

riantų Sargent, Whistler ir Cassatt. Pastarieji patiko aristokratinės visuomenės skoniui, kaip salionų tapytojai, be kūrybinės iniciatyvos. Eakins, Homer ir Ryder dirbo meno kūrybinei tiesai, jie gamtą ir gyvenimą matė skirtingai ir juos amerikiečiai įvertino daug vėliau, kai prasiskleidė nauji europinio impresionizmo horizontai. Ligti to laiko plastinis menas buvo sustingęs akademiniam natūralizme, nedaug kuo skyrėsi nuo fotografinio realizmo.

Pennsylvanijos Meno Akademijos rateliuose buvo kitas populiarus dailininkas, portretų tapytojas Samuel Morse, telegrafo išradėjas, mokslininkas, kaip ir Eakins, kuris daug prisidėjo prie krutamųjų paveikslų išstobulavimo. Idėją krutamiems paveikslams Eakins išvedė studijuodamas gyvulių judesius, bėgimą, darė animacijas su foto aparatais, padedant profesionaliems fotografams. Eakins yra laikomas krutamųjų paveikslų pradininku. Samuel Morse 1791—1872 turėjo anglų tapybos tradicijas ir net geresnį skonį už Gilbert Stuart. Aukštosios visuomenės estetiniam ir politiniam skoniui pasikeitus, Morse liko nebe populiarus. Jis nebegalėjo patenkinti aristokratijos anemiško skonio, metė tapybą ir atsidėjo tikrai mokslinėms studijoms. Tada jį išrado telegrafą.

Eakins pačiame savo kūrybiniame pajėgume domėjosi ir literatūra, mokslo veikalais, vedė anatomijos ir tapybos klases vienoje geriausių Philadelphiaje Meno akademijoje. Likęs anatomijos skyriaus profesorium, vertė savo studentus imtis nemalonaus darbo — pianstyti gyvulių lavonus ir dėl šito susikirto su akademijos vadovybe. Eakins laikėsi savo principų ir jo autoritetui retas tegalėjo pasipriešinti, nes ir medicinos klinikumuose jį sausi buvo gerai pažįstamas, kaip anatomijos specialistas. Europoje 4 metus studijavęs anatomiją, jo stambiausi tapybos veikalai (yra parodoje)

„Gross Clinic“ ir „The Agnew Clinic“. Prie operacijos stalo stovi pats Dr. Agnew laikydamas cizoriką rankoje. Kritika visai aiškina to laiko visuomenės pasipiktinimą dėl dailininko drąsos viešai parodyti kraują. Net pats vyriausias chirurgas Agnew patenkintas kūriniu, pasakęs, kad jam nepatinka tikrai sukruvinti jo balti drabužiai. Dėl „Gross

Metai kai mirė dail. Paulius Augius

Suėjo metai, kai 1969 m. gruodžio 7 dieną su šiuo pasauliu persiskyrė žymusis grafikas dail. Paulius Augius, sulaukęs vos 51 metų amžiaus. A. a. Augius gimė Lietuvoje 1909 m. lapkričio 2 d. Žemaičių Kalvarijoje. Baigęs Kauno Meno mokyklą 1935 m., po trijų metų baigė Paryžiaus Aukštąją Dailiojo Meno mokyklą. Anksti pradėjo reikštis meno srityje, dalyvavo eilėje meno parodų. Nuo 1935 m. buvo jau Lietuvos Dailės Instituto narys ligi mirties. 1938 m. a. a. Paulius Augius gavo valstybinę premiją už pasižymėjimą grafikos srityje. Dalyvavo užsienio rengiamose grafikos parodose, net Chicagos Meno institute tarptautinėje grafikų parodoje dar Lietuvoje būdamas.

Paulius Augius buvo ypatingai stiprus liaudies epe ir toje srityje sukūrė visą eilę neužmirštamų veikalų. Stambsnių veikalų iliustracijos: „Petras Karmelis“, „Pupos pasaka“, „Žemaitijos simfonija“, „Zalčio pasaka“ (baladė) ir daug kitų. P. Augius rašinėdavo spaudoje meno klausimais. Velionis P. Augius palaidotas Chicagoje šv. Kazimiero kapinėse. Liko žmona Danutė Augienė, gimusi Lipciūtė ir keturi vaikai.

Clinic“ dailininkas buvo spaudoje išvadinatas mėsininku (butcher). Šitos dvi milžiniškos drobės šiandien yra Amerikos žmonių pasididžiavimu. „The Agnew Clinic“ paveikslas dabar kabo Pennsylvanijos universitete, o antrasis — medicinos kolegijoje.

Eakinsą iš profesoriaus posto Akademijoje pašalino už nepaklusnumą vadovybei. Bedėslant anatomiją, profesorius kartą liepė nudengti pozuojančio modelio „gėdos“ vietą moterų studentų akivaizdoje. Eakins savo principams nenusileido, bet 1886 m. buvo priverstas pasitraukti iš posto.

Studentai pasirašė peticiją, kad jų profesorių gražintų. Bet kritikai prieš jį pastračius, nebuvo priimtas. Tuomet studentai suorganizavo Studentų Lygą protestui prieš Akademiją.

Poetas Whitman Eakinsą labai mėgo, o poetą elitais laikė

neklaidingu. Jeigu Whitman taip mano, tai rafinuota ponija negalėjo prieštarauti. Viena ponija surengė vakarienių madingų portretų tapytojui John Sargent garbei. Ji paklausė dailininką, ką jis pageidautų iš savo kolegų pakviesti. Sargent atsakė: pavyzdžiui Eakins. Ponija nustebusi paklausė: Kas jis per vienas? Jis yra Whitmano draugas, buvo atsakyta.

Apie Eakinsą būtų galima daug pasakyti įdomių įvykių ir dar įdomesnį jo gyvenimą, kaip humanisto - idealisto, kuris tikėjo, kad didelis menas gimsta tikrai iš didelių pastangų ir žinojimo, bet ne iš paviršutiniškumo. Jo portretai, kurių daugiausia jis sukūrė, nėra formalistiniai, tam kartui savininko skoniui patenkinami, bet tikri meno šedevrai. Atsiskirdavo taip, kad portreto užsakytojas nepriimdavo portreto, jeigu neptikdavo, bet už darbą dailininkui sumokėdavo. Šitokie veiksmai buvo daromi ir tyčia dailininko reputacijai pakenkti, tačiau jis nekreipė dėmesio.

Didingi portretai yra prof. Rowland savo laboratorijoje, prof. Miller stovi, dekanas Wm. Frismuth, „Solistė“ (dailininkas), Amelia Van Buren, ir daug, daug kitų. Yra sporto, atletikos, bokso ir beisbolo vaizdų, vandens sporto vaizdų, keletas skulptūrinių dalykų ir parodoma animacijos lentelė — judesių, šuolio progresija.

Didžiojo Amerikos dailininko ir mokslininko Thomas Eakins paroda reikia ne tik susidomėti, bet ir daug ko pasimokyti.

Išleistas parodos katalogas, kuris kainuoja \$2.60. Įėjimas apmokamas. Paroda antrame aukšte, rytų salėse.

Prieistorinis menas

Chicagos Gamtos Istorijos muziejuje dabar surengta Lybijos Saharos srityje buvusios misteriškos civilizacijos meno paroda. Yra Neolitinio amžiaus ant akmens pieštų ir tapytų dalykų, skulptūrėlių ir t. t., kurie mokslui praskleidžia naujos šviesos apie prieš 8,000 metų buvusią Acacus kalnų civilizaciją. Tyrinėjimus ten darė 1955—1959 m. dr. Fabrizio Mori, italų mokslininkas.

— Dail. Vandos Kanytės-Balukienės paroda Čiurlionio Galerijoje praėjusį sekmadienį pasibaigė. Paroda buvo sėkminga, gausiai lankoma. Meno mėgėjai įsigijo 10 josios paveikslų.

— „Meno Žinių“ redakcija linki visiems meno bičiuliams linksmausių Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų. Švenčių proga vertėtų aplankyti meno parodas ir pagyventi estetinėje kontempliacijoje.

(Tęsinys 7-me psl.)

MENO ŽINIOS

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Illinojaus grafikų paroda

Gruodžio 7 d. Chicagos Meno Institute grafikos skyriuje buvo atidaryta pirmoji Illinojaus dailininkų grafikos darbų paroda - bienalė. Lietuviškų pavardžių kataloge nėra. Jury komisija buvo sudaryta iš trijų muziejų grafikos meno kuratorių, kurie rado tikrai 112 kvalifikuotų kūrinių. Devynios premijos buvo skirtos už kūrinius. Didžiąją premiją \$1,000 ir medaļį laimėjo Fred Berger už anglies ir plunksnos piešinį „The Tribe“. Paveikslas pavaižduoja eilėmis sudėtas žmonių kaukoles. Vera Berdich laimėjo medaļį ir \$500 premiją už simbolinį kūrinių „Wax Image“. Kiti laimėjo po \$200 ir mežsenės premijas už gana originalius kūrinius.

Yra labai įdomių, fantastiškų kūrinių, stebėtinų technikos pvz. Anita Owen „Sodas“, graviūra žalvario spalvos, atrodo, kaip mechaniškas liejinys. Grafikai atsisako kraštutinio abstraktiškumo, vadina „bedaktišku ekspresionizmu“; kai kurie piešiniai net super realistiški. Stipriai pabrėžiamas surrelizmas ir simbolika. Yra kūrinių žiūriai atrodančių, bet jie stiprūs — persunkti emocijomis, pesimizmu ar cinizmu. Kai kurie dailininkai bando pavaizduoti atominio amžiaus liūdną likimą; kaip fizinis pasaulis atrodytų atominės bombos išsiskitimas ir pan. Gal būt, yra tiesos, yra ir politinės propagandos, — ne mūsų reikalas. Bet muziejų profesoriai (jury) sugėbėjo išsijoti pačius būdingiausius šio meno grafikus.

Akvarelės ir spalvotos grafikos nedaug.

Paroda baigsis apie vidurį ateinančių metų vasario mėn.

Margumynai VANDENS GALIA

Vienas inžinierius skaitė Londone viešą paskaitą apie vandens jėgą. Jis pasakojo apie turbinas, hidroelektrines jėgaines ir t. t. Jis kalbėjo istisas tris valandas ir pagaliau baigė žodžiais:

— Dabar jau būsiu, tur būt, pasakęs viską, ką galima iš viso pasakyti apie vandens galią.

Vienas iš klausytojų, senas vyras balta barzda, atsistojo ir garsiai pasakė:

— O, ne, pone inžinieriau! Apie patį galingiausią vandens variklį jūs neužsiminėte nė vienu žodžiu!

— Negali būti! Nejaugi aš būsiu pamiršęs? — sumišęs paklausė prelegentas.

— Jūs pamiršote moterų ašaras, — pasakė Bernard Shaw.

A. a. dail. Paulius Augius — Iliustracija

I. KONČIAUS ŽEMAIČIO ŠNEKOS

Nidos knygų klubas (Anglijoje) šįmet išleido Igno Končiaus parašytą dviejų dalių knygą, pavadintą Žemaičio šnekos.

Ignas Končius, pagal liet. enciklopedijos žinias, gimė 1886 m. liepos 31 d. Purvaičių kaime, Žarėnų valsčiuje, Telšių apskrityje. Šįmet jam suėjo 75 metai amžiaus. Lietuvoje buvo fizikos profesorium universitete. Nuo pat studentavimo laikų Ignas Končius įdomiai ir tyrinėjo Lietuvos kultūrinę praeitį. 1911 metais surašinėjo Žemaitijoje ir fotografavo koplytėles ir kryžius. Tą darbą jis tęsė iki 1940 metų. Talkininkavo Lietuvoje etnografinę medžiagą renkantiems muziejams.

Dabar išleistose Žemaičio šnekų knygose matomas gilus Igno Končiaus su savo gimtuoju kraštu susipažinimas bei mokėjimas vaizdingai gyvai ir įdomiai visas pastebėtas detales atpasakoti. Pradžioje, kalbėdamas į skaitytoją, Ig. Končius sako, jog „...norima šiame rašinyje ne iš knygų išskaitytų, tik iš savosios atminties surašytų pateikti gyvenimiškų pokalbių - veiksmų paviršutines nuotrupas siaurame Žemaitijos Gimtosios Padangės lopelyje prieš geras šešias dešimtis metų“.

Pirmojoje knygoje I. Končius aprašo Žemaitijos gyventojus, jų sodybas, gyvenimo eigą, gyventojus - samdinius ir patį gyvenimą. Antrojoje knygoje aprašyta aplinka (keliai, takai, tiltai, medžiai, malūnai etc.), pramogos ir gyvenimas savybėje (tėvai, vaikai, rūpesčiai, viltis etc.).

Kokią gyvenimą Žemaitijoje I. Končius matė, kaip jis įvairius žmonių gyvenimo įvykius pastebėjo — taip ir surašė. Nebijo jis žvelgti tiesai į akis, nežiūrėdamas ar toji jo aprašomoji praeitis kam patiks ar ne.

Pradėjęs rašyti apie gyventojus Ig. Končius pirmiausiai pasakoja apie bajorus, ponus, kunigaikščius, žydus ir pagaliau tik apie žmones. Mat, žemaičiai ponas yra ponas, bajoras yra bajoras, žydus yra žydus — jų žmonėmis nevadina. Taip pat ir kunigas ne žmogus, bet kunigas.

Knygos įžangoje Ig. Končius sako: „Žemaičių tėvų tėvai ne sau dirbo, tik Gimtojoje Padangėje: darbo nepamesi, kitur neišbėgsi. Vis nelaisvai, vis varu, vis priespauda, vis ujtant, vis stundant, net mušant — engiant, — rykštė juk iš mušančiojo karklyno, ir koto ranka — ne kaimyno.“

Didžiausi prispaudėjai — ponai. Knygos autoriaus tėvas dar nešė valgyti į dvarą baudiavą einantiems. Pono sąvoka žemaičiuose bloga — ponas yra tiktai tas, kas turi vergų, kurie už jį dirba. Autorius

maičiui ponas yra ponas, bajoras yra bajoras, žydus yra žydus — jų žmonėmis nevadina. Taip pat ir kunigas ne žmogus, bet kunigas.

— ne kaimyno.“

— ne kaimyno.“

— ne kaimyno.“

— ne kaimyno.“

— ne kaimyno.“

— ne kaimyno.“

reiškia nuomonę, jog „pono“ savo tarpe nereikėtų vartoti. „Senesniam kartai tas žodis sužadina sunkius žmonių praieities gyvenimo atsiminimus ir ne taip jau tolimos praieities. Laikas dar neaptemdė - neapšvarino tos sąvokos, laikas dar neužgydė žemaičių opų, gautų ponų laikais“.

Ne kartą I. Končius užsimena ir apie bažnyčią, kuri neprisidėjusi prie baudžiauninkų vargų lengvinimo, bet ėjusi su ponais. „Bažnyčia tik ir bardavo baudžiauninkus, kad nepakankamai smarkiai tedirbą dvare. Girdi, išdykauja. Dievas viską matys“...

„Mirs gi baudžiauninkas ir neturįs reikiamo užmokesčio, nė į bažnyčią nepakliūdavo — „neškite į kapus, tokiam nereik bažnyčios, kad palaidojimui neužsidirbo“.

Kitoje vietoje I. Končius sako:

„Gal žemaitis nebūtų taip priešinęsis krikščionybėi, jei jis nebūtų vis girdėjęs: Dievo rūstybė, užrūstinai Dievą, užsitarnavai pabaudos... Tarsi Dievas koks kotas būtų, kankintojas; degsi pragaro ugnyje, girdys tave trokštanti karšta verdančia smala pekloje... Ir šiandien tuo pačiu keliu tebeinama, net rusai užplūdę Lietuvą už mūsų nusidėjimus - nuodėmes, už palaidą gyvenimą...“

„Geriau sekusį, jei būtų ikinėjama padedant meile, bet ne baime. Sveikas žemaičių galvojimas yra pagrindas jo elgesio, jo nusistatymo, jo viso gyvenimo“.

I. Končius smulkmeniškai aprašo, kaip žemaitis myli gamtą, stebi ją ir iš to turi

(Tęsinys 8-ame pusl.)

NAUMĖ LIONAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime „Naujienose“.

Mes norime atvykti į Jūsų namučius ir papasakoti jums savo žiurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie taisyklas esantį Bangpučio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, gerojus Ardenus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingas „Trijų Rožių šventės“ apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Priemgdami ar sumokėdami „Naujienoms“, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, ILL., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo.

NAUMĖ LIONAITĖ.

7 — NAUJINIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 16, 1961

6 — NAUJINIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 16, 1961